

Шаруашылық жүргізу құқығындағы «Ұлттық зияткерлік меншік институты» РМҚ
Зияткерлік меншік құқығы комитеті
Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі

ЖОБА
31.08.2026 ж. жағдай бойынша

Тауар белгісі ретінде тіркеуге ұсынылған белгілерге сараптама жүргізу жөніндегі
НҰСҚАУЛЫҚ

Астана қаласы

2026

Қысқартулар, шартты белгіленімдер, таңбалар тізбесі.....
Әдістемелік ұсынымдарда пайдаланылатын ұғымдар.....
Мазмұны.....
Кіріспе.....

I БӨЛІМ. Тауар белгісін тіркеуге арналған өтінімді қабылдау және тіркеу.....

II БӨЛІМ. Алдын ала сараптама. Өтінімдерді жариялау.....

1-ТАРАУ. Алдын ала сараптама.....

2-ТАРАУ. Өтінімнің ұсынылған құжаттарының дұрыс ресімделуін тексеру.....

3-ТАРАУ. Тауарлар мен қызметтер тізбесін тексеру.....

4-ТАРАУ. Алдын ала сараптамадан өткен өтінімдерді жариялау.....

III БӨЛІМ. Белгілерге толық сараптама жүргізу.....

1-ТАРАУ. Мәлімделген белгілеуді тауар белгісін тіркеуден бас тартудың абсолюттік негіздері бойынша тексеру.....

Белгілі бір түрдегі тауарларды (қызметтерді) белгілеу үшін жалпы қолданысқа енген белгілер.....

Жалпыға бірдей қабылданған таңбалар мен терминдер болып табылатын белгілеулер.....

Тауарлардың түрін, сапасын, санын, қасиетін, мақсатын, құндылығын, сондай-ақ оларды өндіру немесе өткізу орны мен уақытын көрсететін белгілер.....

Белгілеу үшін пайдаланылатын тауарлармен немесе қызметтермен тікелей сипаттамалық байланысы бар белгілер.....

Мәлімделген белгілеуге талаптар бойынша сараптама жүргізу.....

2-ТАРАУ. Тауар белгісін тіркеуден бас тартудың өзге негіздері бойынша тексеру.....

Бірдейлік және араласып кететіндей дәрежеде ұқсастық ұғымы.....

Сөздік белгілеулердің ұқсастығын анықтау.....

Дыбыстық белгілеулердің ұқсастығын анықтау.....

Графикалық белгілеулердің ұқсастығын анықтау.....

Мағыналық (семантикалық) ұқсастықты анықтау.....

Бейнелеу және көлемді белгілеулердің ұқсастығын анықтау.....

Аралас белгілеулердің ұқсастығын анықтау.....

Қорытынды.....

Пайдаланылған дереккөздер тізімі.....

Қысқартулар, шартты белгіленімдер, таңбалар тізбесі

ҚР ӘМ ЗМҚК — Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Зияткерлік меншік құқығы комитеті

«ҰЗМИ» ШЖҚ РМК - Шаруашылық жүргізу құқығындағы «Ұлттық зияткерлік меншік институты» республикалық мемлекеттік кәсіпорны

ТҚХС – Тауарлар мен қызметтердің халықаралық сыныптамасы

ТШЖА - тауарлар шығарылған жердің атауы

ГН - географиялық нұсқамалар

ӨҮ — өнеркәсіптік үлгілер

ӨҮХС - Өнеркәсіптік үлгілердің халықаралық сыныптамасы

Нұсқаулықта пайдаланылатын ұғымдар

Апелляциялық кеңес - өтінім берушілердің қарсылықтарын сотқа дейін қарау жөніндегі уәкілетті орган жанындағы алқалы орган;

Бюллетень - тауар белгілерін, географиялық нұсқамаларды және тауарлар шығарылған жерлердің атауларын қорғау мәселелері жөніндегі ресми мерзімді басылым;

Географиялық нұсқама - белгілі бір сапасы, беделі немесе басқа да сипаттамалары едәуір дәрежеде оның географиялық шығу тегімен байланысты болатын, географиялық объектінің аумағынан шығатын тауарды сәйкестендіретін белгілеу. Осы географиялық объектінің аумағында тауар өндірісінің оның сипаттамаларының қалыптасуына елеулі әсер ететін кемінде бір сатысы жүзеге асырылуға тиіс;

Тауар шығарылған жердің атауы – елдің, елді мекеннің, жергілікті жердің немесе басқа да географиялық объектінің қазіргі заманғы немесе тарихи, ресми немесе бейресми, толық немесе қысқартылған атауы болып табылатын не оны қамтитын, осындай атауды қамтитын немесе осындай атаудан туындаған және ерекше қасиеттері осы географиялық объектіге тән табиғи жағдайлармен және (немесе) адам факторларымен ғана немесе негізінен айқындалатын тауарға қатысты пайдаланылуы нәтижесінде белгілі болған белгілеу. Осы географиялық объектінің аумағында тауар өндірісінің тауардың ерекше қасиеттерінің қалыптасуына елеулі әсер ететін барлық сатылары жүзеге асырылуға тиіс;

Жалпыға белгілі тауар белгісі - мүдделі тұлғалардың дәлелдемелеріне негізделген уәкілетті орган шешімімен жалпыға белгілі деп танылған, тауар белгісі ретінде пайдаланылатын белгілеу немесе тауар белгісі;

Өтінім беруші - тауар белгісін тіркеуге не географиялық нұсқаманы немесе тауар шығарылған жердің атауын тіркеуге және оны пайдалану құқығын беруге өтінім берген заңды немесе жеке тұлға;

Тауар белгісі, қызмет көрсету белгісі - «Тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері, географиялық нұсқамалар және тауарлар шығарылған жерлердің атаулары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес тіркелген немесе Қазақстан Республикасы қатысушысы болып табылатын халықаралық шарттарға орай тіркеусіз қорғалатын, бір заңды немесе жеке тұлғалардың тауарларын (қызметтерін) басқа заңды немесе жеке тұлғалардың біртектес тауарларынан (қызметтерінен) ажырату үшін қызмет ететін белгілеу;

Сараптама ұйымы - Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорынның ұйымдық-құқықтық нысанында құрылған, өз қызметінде уәкілетті органға ведомстволық бағынысты ұйым.

Кіріспе

Осы Нұсқаулық мәлімделген белгілеулерді «Тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері, географиялық нұсқамалар және тауарлар шығарылған жерлердің атаулары туралы» ҚР (1999 жылғы 26 шілдедегі № 456) Заңының (бұдан әрі — Заң) талаптарына, оның ішінде оның 5, 6, 7, 8 және 9-баптарының ережелеріне, сондай-ақ Тауар белгілеріне, қызмет көрсету белгілеріне, географиялық нұсқамаларға, тауарлар шығарылған жерлердің атауларына арналған өтінімдерге сараптама жүргізу қағидаларының (ҚР ӘМ 29.08.2018 № 1349 бұйрығымен бекітілген) (бұдан әрі — Қағидалар) тиісті нормаларына сәйкестігіне қарау кезінде оларға жүргізілетін сараптаманы әдістемелік тұрғыдан қамтамасыз ету мақсатында әзірленді.

Нұсқаулықта баяндалған тәсілдер «ҰЗМИ» РМК-да қалыптасқан сараптама практикасын, сондай-ақ халықаралық тәжірибені, Апелляциялық кеңесте қарсылықтарды қарау практикасын және тауар белгілеріне байланысты даулар бойынша сот практикасын ескере отырып қалыптастырылды.

Нұсқаулық мәлімделген белгілеулерге сараптама жүргізуге байланысты мәселелерді қамтиды. Құжатта белгілеулердің қорғауға қабілеттілігін бағалау тәсілдері, оның ішінде қорғалмайтын элементтерді анықтау, оларды тіркеу кезінде көрсету тәртібі, сондай-ақ белгілеудің тауарға, оны дайындаушыға, қызметке немесе қызмет көрсететін тұлғаға қатысты жаңылыстыру қабілетін анықтау өлшемшарттары, оның ішінде географиялық атауларды пайдалану жағдайлары қарастырылады.

Белгілеулердің Қазақстан Республикасының аумағында, оның ішінде халықаралық шарттарға сәйкес қорғалатын басқа тұлғалардың бұрын тіркелген және мәлімделген тауар белгілерімен, сондай-ақ жалпыға белгілі тауар белгілерімен бірдейлігін және араласып кететіндей дәрежеде ұқсастығын анықтау мәселелеріне ерекше назар аударылған. Тиісті тәсілдер Заңның 7-бабының ережелеріне және белгілеулердің ұқсастығын бағалауды реттейтін Қағидалардың ережелеріне негізделген.

Осы Нұсқаулық «ҰЗМИ» РМК сарапшыларына, патенттік сенім білдірілген өкілдерге, сондай-ақ өзге де мүдделі тұлғаларға арналған. Бұдан басқа, нұсқаулық белгілеулерді тауар белгілері ретінде тіркеуге өтінімдерді дайындау және беру кезінде, сондай-ақ сараптама жүргізу кезінде пайдаланылуы мүмкін».

Нұсқаулықтың ережелері ұсынымдық сипатта болады.

I БӨЛІМ. Тауар белгісін тіркеуге арналған өтінімді қабылдау

Тауар белгісін тіркеуге арналған өтінімді сараптама ұйымына белгіленген Қағидаларға сәйкес бір жеке немесе заңды тұлға береді.

Өтінім сараптама ұйымының кеңсесі арқылы, сараптама ұйымының ресми сайты www.kazpatent.kz (бұдан әрі — сараптама ұйымының сайты) арқылы не «электрондық үкіметтің» www.egov.kz веб-порталы (бұдан әрі — Портал) арқылы беріледі. Электрондық нысанда өтінім Жеке кабинет арқылы беріледі және электрондық цифрлық қолтаңбамен куәландырылады.

Өтінім қағаз жеткізгіште берілген кезде ол компьютерлік теру және басып шығару пайдаланыла отырып ресімделген екі данада, мемлекеттік немесе орыс тілінде ұсынылады.

«ҰЗМИ» РМК-да тауар белгісін тіркеуге арналған өтінім бойынша іс жүргізуді өтінім беруші өз бетінше не патенттік сенім білдірілген өкіл немесе өзге өкіл арқылы жүзеге асырады.

Шетелдік өтінім берушілердің, сондай-ақ Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын жеке тұлғалардың өтінімдері патенттік сенім білдірілген өкілдер арқылы беріледі, бұған халықаралық келісімдерге сәйкес Қазақстан Республикасының жеке және заңды тұлғаларымен тең құқықтарды пайдаланатын мемлекеттердің азаматтары қосылмайды.

Патенттік сенім білдірілген өкілдің немесе өзге өкілдің өкілеттіктері өтінім беруші берген сенімхатпен расталады. Сенімхатқа оны берген тұлға қол қоюға тиіс, онда берілген күні және өкілдің өкілеттіктерінің көлемі көрсетілуге тиіс. Берілген күні көрсетілмеген сенімхат жарамсыз болып табылады.

Өтінімді қабылдау рәсімі ұсынылған құжаттарды белгіленген талаптарға сәйкестігіне, оның ішінде өтінімді қабылдаудан бас тарту үшін негіздердің болмауына тексеруден тұрады.

Егер өтінім беруші конвенциялық басымдықты сұраған жағдайда, өтінімге Париж конвенциясына қатысушы мемлекетте берілген бірінші өтінімнің куәландырылған көшірмесі қоса беріледі. Көрсетілген құжат өтінім берумен бір мезгілде не ол сараптама ұйымына түскен күннен бастап екі ай ішінде ұсынылады. Ол ұсынылмаған жағдайда өтінім берушіге сұрау салу жіберіледі.

Өтінім беруші тауар белгісін тіркеуге арналған өтінімге жеделдетілген сараптама жүргізу туралы өтінішхат бере алады. Мұндай өтінішхат өтініммен бір мезгілде де, сараптаманың кез келген сатысында да, бірақ өтінім берілген күннен бастап бес айдан кешіктірілмей беріледі. Өтінішхатқа өтінімді жеделдетілген тәртіппен қарағаны үшін ақы төленгенін растайтын құжат қоса беріледі. Төлем туралы құжат ұсынылмаған жағдайда өтінішхат берілмеген болып есептеледі және сараптама жалпы тәртіппен жүргізіледі.

Өтінімді қабылдаудан бас тартуға мыналар негіз болып табылады: тауар белгісін (оның ішінде ұжымдық белгіні) тіркеуге арналған өтінімді қабылдағаны, сондай-ақ алдын ала және толық сараптама жүргізгені үшін ақы төленгенін растайтын құжаттың болмауы.

Егер өтінім немесе өтінім ретінде берілген құжаттар қабылдаудың белгіленген талаптарына сәйкес келмейді деп танылған жағдайда, қабылдау рәсімі аяқталғаннан кейін бір жұмыс күні ішінде өтінім берушіге өтінім бойынша іс жүргізуді тоқтату туралы хабарлама жіберіледі.

Хабарлама өтінімде көрсетілген хат жазысуға арналған мекенжайға пошталық жөнелтілім арқылы жіберіледі не өтінім берушінің Жеке кабинетінде орналастырылады. Хабарламада өтінімді қабылдаудан бас тарту себептері қамтылуға тиіс.

Қабылдаудан бас тартылған жағдайда өтінім және өтінім ретінде ұсынылған өзге де құжаттар өтінім берушіге қайтарылмайды. Қабылдаудан бас тарту үшін негіздер анықталған өтінім және оған қоса берілген құжаттар қалпына келтірілуге жатпайды.

Тауар белгісін тіркеуге берілген барлық өтінімдерге оларды қабылдау және тіркеу процесінде тіркеу нөмірі беріледі. Көрсетілген нөмір құжаттардың бірінші парағында (қағаз жеткізгіште берілген өтінімдер үшін) өтінімнің тиісті бағанында қойылады, бұл ретте құжаттардың келіп түскен күні де көрсетіледі.

Өтінімді тіркеу оған тіркеу нөмірін беру және келіп түскен күнін тіркеу арқылы жүзеге асырылады.

Қабылданған және тіркелген өтінімдер техникалық өңдеуден өтеді: өтінім туралы мәліметтер іс жүргізудің автоматтандырылған жүйесіне енгізіледі, өтінімнің ісі қалыптастырылады, оған ұсынылған барлық құжаттар енгізіледі (қағаз жеткізгіште берілген өтінімдер үшін – оларды тігу арқылы).

II БӨЛІМ. Алдын ала сараптама. Өтінімдерді жариялау

1-ТАРАУ. Жалпы ережелер және алдын ала сараптама жүргізу тәртібі

Қарауға қабылданған өтінім алдын ала сараптамаға түседі, ол сараптама ұйымымен Заңның 9, 10, 11-баптарына, Қағидаларға және тауар белгілері саласындағы халықаралық келісімдерге сәйкес жүргізіледі.

Алдын ала сараптама өтінім сараптама ұйымына келіп түскен күннен бастап 1 ай ішінде жүргізіледі. Өтінім берушіге сұрау салу жіберілген кезде бұл мерзім тиісінше ұзартылады.

Жеделдетілген сараптама жүргізу туралы өтінішхат **өтініммен бір мезгілде берілген кезде**, алдын ала сараптама **он жұмыс күні ішінде жүргізіледі**.

Өтінішхат **өтінім берілгеннен кейін** келіп түскен кезде, алдын ала сараптама **жеті жұмыс күні ішінде жүргізіледі**.

Алдын ала сараптама ұсынылған өтінім материалдарының және олардағы мәліметтердің жиынтықтылығын және олардың Заңда және Қағидаларда белгіленген талаптарға сәйкестігін тексереді.

Алдын ала сараптама барысында өтінімнің мазмұны тексеріледі, ұсынылған өтінім құжаттарының және олардағы мәліметтердің жиынтықтылығы және олардың Заңның 5 және 9-баптарында, Қағидаларда белгіленген талаптарға сәйкестігі айқындалады, Заңның 10-бабына сәйкес басымдық көрсетілген кезде басымдық күні белгіленеді, Қағидалардың 2-тарауының 5-тармағына сәйкес тауарлар мен қызметтер тізбесі ТҚХС-ның қолданыстағы редакциясына сәйкес тексеріледі және түзетіледі, сондай-ақ тауар белгілерінің бейнелеу элементтерінің Вена сыныптамасына сәйкес графикалық кодтар белгіленеді.

Баждардың белгіленген мөлшерде және тәртіппен төленгені расталғаннан кейін алдын ала сараптама жүргізіледі.

Бұдан басқа, мынадай құжаттардың болуы және олардың белгіленген талаптарға сәйкестігі тексеріледі:

- егер өтінім ұжымдық тауар белгісіне берілсе, ұжымдық белгінің жарғысы;
- патенттік сенім білдірілген өкілдің және өзге де өкілдің «ҰЗМИ» РМК-мен істер жүргізуге өкілеттігін куәландыратын сенімхат;
- өтінімге қоса берілген, орыс және қазақ тілдерінде берілмеген құжаттардың аудармасы.

Алдын ала сараптама жүргізу барысында өзге де құжаттардың болуы тексеріледі:

- конвенциялық басымдықты белгілеу туралы талабы бар өтінім ұсынылған кезде, тауар белгісіне берілген бірінші өтінімнің көшірмесі;
- көрмелік басымдықты белгілеу туралы талабы бар өтінім ұсынылған кезде, көрмелік басымдықты сұратудың құқыққа сыйымдылығын құжаттық растау.

Сараптама жүргізу барысында сараптама ұйымы онсыз сараптама жүргізу мүмкін болмайтын қосымша материалдарды сұратуға құқылы. Сараптаманың сұрау салуына жауап немесе сұрау салуға жауап беру мерзімін ұзарту туралы өтінішхат үш ай ішінде ұсынылмаған жағдайда, өтінім кері қайтарып алынған болып есептеледі және ол бойынша іс жүргізу тоқтатылады.

Егер қосымша материалдар өтінімді мәні бойынша өзгертсе, бұл материалдар қарауға қабылданбайды және оларды өтінім беруші дербес өтінім ретінде ресімдей алады.

Егер қосымша материалдарда, мысалы, өтінім берілген кезде көрсетілмеген тауарлар мен қызметтер тізбесі не тауар белгісінің мәлімделген белгілеуіне енгізілетін елеулі өзгерістер қамтылса, олар өтінімді мәні бойынша өзгертетін материалдар деп танылады.

Заңның 13-бабының 5-тармағына сәйкес өтінім беруші өткізіп алынған мерзімдерді қалпына келтіру туралы өтінішхат беруге құқылы, бірақ өткізіп алынған мерзім өткен күннен бастап екі айдан кешіктірмей. Сондай-ақ өтінім сараптаманың кез келген сатысында өтінім берушінің өтініші бойынша кері қайтарып алынуы мүмкін.

Өтінім оның мазмұнына, жиынтықтылығына және ресімделуіне қойылатын талаптарға толық сәйкес келген жағдайда, сарапшы өтінімді қарауға қабылдау туралы Хабарлама жібереді.

2-ТАРАУ. Өтінімнің ұсынылған құжаттарының дұрыс ресімделуін тексеру

Өтінімнің ұсынылған құжаттарының дұрыс ресімделуін тексеру барысында сарапшы ұсынылған құжаттар мен мәліметтердің құрамы мен мазмұнының Заң мен Қағидалардың талаптарына сәйкестігін белгілейді, сондай-ақ өтінімді қарауға қабылдау, өтінім берілген күнді белгілеу және алдын ала сараптама жүргізу үшін қажетті құжаттар мен мәліметтердің болуын айқындайды.

Тексеру нәтижесінде мыналар анықталуы мүмкін:

- өтінім берушінің өкілі берген өтінімде өкіл туралы мәліметтер – тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) және орналасқан жері болмаған жағдайда, өтінім өтінім құжаттарына қойылатын талаптарды бұза отырып ресімделген;
- өтінімде өтінім беруші туралы мәліметтер, атап айтқанда өтінім берушінің, оның тұрғылықты жерінің немесе орналасқан жерінің көрсетілуі жоқ;
- өтінімде мәлімделетін белгілеу жоқ;
- өтінімде ТҚХС сыныптары бойынша топтастырылған тауарлар мен қызметтер тізбесі жоқ;
- ұжымдық белгіге берілген өтінімде ұжымдық белгінің жарғысы жоқ;
- өтінімде сенімхат жоқ;
- сенімхат тиісінше ресімделмеген.

Егер ұсынылған құжаттарды талдау нәтижесінде онсыз алдын ала сараптама жүргізу мүмкін болмайтын тиісінше ресімделген құжаттардың жоқ екені анықталса, өтінім берушіге қосымша материалдарды ұсыну қажеттілігінің негіздері көрсетіле отырып және сұрау салу жіберілген күннен бастап үш ай ішінде жетіспейтін және/немесе түзетілген мәліметтерді және/немесе құжаттарды ұсыну мүмкіндігімен сұрау салу жіберіледі.

Сұрау салуға жауап беру мерзімін өтінім беруші Қағидалардың 3-тарауының 7-тармағына сәйкес тиісті өтінішхат ұсыну арқылы ұзартуы мүмкін.

Егер ұсынылған мәліметтерді және/немесе құжаттарды тексеру нәтижесінде төменде аталған мән-жайлардың кем дегенде біреуі анықталса, өтінім берілген күн ұсынылған құжаттардың ең соңғысының келіп түскен күні бойынша белгіленеді:

- өтінімде өтінім берушіні, сондай-ақ оның орналасқан жерін немесе тұрғылықты жерін көрсете отырып, мәлімделген белгілеуге сараптама жүргізу туралы өтініштің болмауы;
- өтінімде тауар белгісі ретінде тіркеуге мәлімделетін белгілеудің болмауы;
- өтінімде мәлімделген белгілеуді тіркеу сұратылатын тауардың немесе қызметтің көрсетілмеуі.

Егер сұрау салуға жауап ретінде өтінім беруші сұратылған мәліметтерді және/немесе құжаттарды ұсынбаса не олар жіберілген күннен бастап белгіленген үш айлық мерзімнен кеш ұсынылса, өтінім кері қайтарып алынған деп танылады және ол бойынша іс жүргізу тоқтатылады. Өтінім бойынша іс жүргізуді тоқтату туралы хабарлама түзетілген және (немесе) жетіспейтін құжаттарды ұсыну үшін белгіленген мерзім өткен күннен бастап 5 жұмыс күні ішінде жіберіледі.

Сонымен қатар өтінімде өтінім беруші өкілінің тегінің, атының, әкесінің атының және мекенжайының (егер өтінімді өтінім берушінің өкілі берсе), мәлімделген белгілеудің сипаттамасының немесе конвенциялық не көрмелік басымдықтарды сұратуға қатысты құжаттардың, сондай-ақ өтінімге қоса берілген, орыс тілінде немесе қазақ тілінде ұсынылмаған өзге де құжаттардың аудармасының болмауы өтінімді қарауға қабылдауға және оның берілген күнін белгілеуге кедергі болып табылмайды.

Бұл ретте көрсетілген қағида өтінім бланкісінде қамтылған тауарлар мен қызметтер тізбесіне қолданылмайды. Заңнаманың талаптарына сәйкес тауар белгісін тіркеуге өтінім орыс

немесе қазақ тілінде беріледі, осыған байланысты тауарлар мен қызметтер тізбесі өтінім берілген күні көрсетілген тілдердің бірінде ұсынылуға тиіс.

Тауарлар мен қызметтер тізбесінің аудармасын өтінім берілген күн белгіленгеннен кейін, оның ішінде өзге де құжаттардың аудармаларын ұсыну үшін көзделген екі айлық мерзім ішінде ұсынуға жол берілмейді, өйткені тауарлар мен қызметтер тізбесі өтінімнің ажырамас бөлігі болып табылады және қарсы қойылатын белгімен тауарлар мен қызметтердің біртектілігін анықтау үшін бірдей және ұқсас тауар белгілері бойынша іздеу жүргізу кезінде де пайдаланылады.

Егер өтінім берілген күні тауарлар мен қызметтер тізбесі тек шет тілінде ұсынылған жағдайда, сараптама ұйымына орыс немесе қазақ тіліндегі тауарлар мен қызметтер тізбесі бар құжаттың келіп түскен күні өтінім берілген күн болып есептеледі.

3-ТАРАУ. Тауарлар мен қызметтер тізбесін тексеру

Тауарлар және/немесе қызметтер тізбесін жасау және талдау кезінде ТҚХС-ның өзекті басылымын ескерген жөн (мысалы, MKTU.info сайтында қолжетімді), сондай-ақ тауар белгілерін тіркеу кезінде негізгі немесе қосалқы сыныптама ретінде <https://webaccess.wipo.int/mgs/> сайтындағы «Тауарлар мен қызметтер менеджері» халықаралық дерекқорын пайдаланған жөн.

Мәлімделген тауарлар мен қызметтер тізбесін тексеру барысында мыналар белгіленеді:

- өтінім беруші тауарды немесе қызметті белгілеу үшін пайдаланған терминді сәйкестендіру және оны ТҚХС-ның қандай да бір сыныбының нақты тауарымен немесе қызметімен арақатынастыру мүмкіндігі;
- өтінім берушінің тауарлар мен қызметтерді ТҚХС сыныптары бойынша топтастыруының дұрыстығы.

Өтінім беруші ұсынған тауарлар мен қызметтер тізбесінің редакциясын түзету қажет болған кезде сараптама өтінім берушіден тиісті нақтылауды сұратуға құқылы.

Осылайша, мәлімделген тауарлар мен қызметтер тізбесін тексеру кезінде сарапшы мынадай міндеттерді орындайды:

- мәлімделетін тауарлар мен қызметтерді білдіретін барлық терминдердің анықтығы мен дәлдігін тексереді;
- әрбір терминнің сыныпталуын тексереді;
- тізбенің барлық кемшіліктерін жою үшін өтінім берушіге сұрау салу жібереді.

Қажет болған жағдайда, мысалы, талаптанулар көлемін немесе нақты тұжырымдалымдарды нақтылауға байланысты, сараптама өтінім берушіге қажетті талаптарға анықталған сәйкессіздіктерді көрсете отырып, сұрау салу жіберуге құқылы. Сонымен бір мезгілде сараптама оны одан әрі дұрыс сыныптау үшін тұжырымдалымның нұсқасын ұсынуы тиіс.

Бұл ретте өзгеріс ұсынылған тұжырымдалым мәлімделген тауарлар немесе қызметтер тізімін кеңейтпеген жағдайда ғана енгізілуі мүмкін.

Мысалы, өтінім беруші 30-сыныпта көрсеткен «шай» тауарын 05-сыныпқа жататын «дәрілік шайлар» тауарына түзетуге болмайды.

Сыныпты қосу мәлімделген тауар немесе қызмет айқын түрде басқа сыныпқа енгізілген жағдайда ғана мүмкін болады.

Мысалы, мынадай тізбе мәлімделген: 33-сынып – алкогольді сусындар, оның ішінде сыра, шарап және күріш спирті. Сыра 32-сыныпқа жататындықтан, өтінім беруші бұл позицияны осы сыныпқа ауыстыруы тиіс.

Тауарлардың жалпылама атауларына жол берілмейді.

Мысалы, тауар «альпинизмге арналған экипировка» ретінде көрсетілген кезде «экипировка» сөзі жалпылама термин ретінде қарастырылады, өйткені ол ТҚХС-ның әртүрлі сыныптарына жататын тауарлардың әртүрлі түрлерін қамтиды. Бұлар ТҚХС-ның мынадай сыныптарына жататын жабдықтар, киім және аяқ киім болуы мүмкін:

06-сынып - альпинистік металл ілгектер; мысықтабандар [альпинистердің аяқ киіміне арналған тікенектер]

18-сынып - альпинизмге арналған таяқтар; альпинистерге арналған сөмкелер

25-сынып - киім, аяқ киім және бас киімдер

28-сынып - жумарлар [альпинистік жабдық]; альпинистік белдіктер.

Бұдан басқа, әртүрлі артық нақтылауларға да жол берілмейді.

Мысалы, тауар «кірпіш «Ромашка» 30/30» ретінде көрсетілген кезде, мұнда «Ромашка» тауар белгісі ретінде тіркеуге мәлімделген белгілеу, ал «30/30» тауардың параметрлері болып табылады, олар тауарды нақтылайтын элементтер болып табылады және сараптамамен қаралмайды.

Тауарларды өндіруді және сатуды көздейтін тауарлар мен қызметтер ТҚХС-ның 35-сыныбымен көрсетілген жағдайда сараптама мынаны ескереді.

Мысалы, егер ТҚХС-ның 25-сыныбы «киім» тауарымен және ТҚХС-ның 35-сыныбы «ТҚХС-ның 25-сыныбындағы тауарларды бөлшек сату» мәлімделсе, онда 35-сыныптағы қызметтерді осылай көрсету «киімнен» басқа, ТҚХС-ның 25-сыныбының мәлімделмеген тауарларының бүкіл тізбесін қамтиды. 35-сыныпта киімді бөлшек саудада сатумен шектеле отырып, «ТҚХС-ның 25-сыныбында мәлімделген тауарлармен бөлшек сауда көрсету қызметтері» деп көрсету ұсынылады.

Мәлімделген тауарлар мен қызметтер тізбелерінде ТҚХС сыныптарының нөмірлерін көрсетуден аулақ болу қажет.

Мысалы, егер «киім» тауарымен 25-сынып және ТҚХС-тың 35-сыныбы «ТҚХС-тың 14, 25, 26-сыныптарының тауарларын бөлшек саудада сату» мәлімделсе, онда ТҚХС-тың 35-сыныбының мәлімделген қызметтерінде нөмірлердің орнына ТҚХС-тың көрсетілген сыныптарының нақты тауарларын көрсету қажет.

Алдын ала сараптама жүргізу барысында ТҚХС бойынша мәлімделген тауарлар және/немесе қызметтер тізбесінде қосымша сыныпқа жатқызылуы мүмкін сәйкессіздіктер анықталған жағдайда, өтінім берушіге әрбір қосымша сынып/сыныптар үшін және тауар белгісін тіркеуге арналған өтінім материалдарына өзгерістер/түзетулер/толықтырулар енгізу үшін шот қоса беріле отырып, ТҚХС бойынша тауарлар және/немесе қызметтер тізбесін толықтыру ұсынысымен сұрау салу жіберіледі.

Белгіленген мерзімде сұрау салуға жауап ұсынылмаған жағдайда, өтінім бойынша іс жүргізу тоқтатылады.

Тауарлар мен қызметтер атауларының санын айқындау тәртібіне қатысты

Тауарлар және (немесе) қызметтер атауларының саны тізбенің жолдарының, тармақтарының, үтірлердің, нүктелі үтірлердің, жалғаулықтардың не өзге де грамматикалық құралдардың санымен ғана айқындалмайды. Мәлімделген тұжырымдалымның мағыналық мазмұны айқындаушы мәнге ие.

Қолданыстағы бағаларды қолдану мақсаттары үшін тауарлардың және (немесе) қызметтердің дербес мәні бар атауы деп тауарлар немесе қызметтер тізбесіне бөлек айқындалып, енгізілуі мүмкін мәлімделген тауардың және (немесе) қызметтің тікелей атауы танылады.

Бір тұжырымдалымда санамалау арқылы (оның ішінде үтірлер, «және», «немесе» жалғаулықтары не өзге де тәсілдер арқылы) біріктірілген, дербес мәні бар тауарлар және (немесе) қызметтердің бірнеше атауы болған кезде, әрбір осындай атау жеке атау ретінде қаралады және есепке алынады.

«атап айтқанда», «үшін», «саласында», «қоса алғанда» деген сөздер мен сөз тіркестерін және өзге де осыған ұқсас сөз тіркестерін пайдалану өздігінен атаулардың санын айқындамайды. Тұжырымдаманың кейінгі бөлігінің мазмұны: оның бір тауардың (қызметтің) сипаттамаларын ашатыны не дербес тауарлар мен қызметтердің тізбесін қамтитыны айқындаушы болып табылады.

ДЗМУ-ның Тауарлар мен қызметтер менеджерін пайдаланған кезде сарапшы көрсетілген дерекқордың қолайлы тұжырымдалымдарды іріктеуге және тауарлардың және (немесе) қызметтердің сыныптамалық тиесілілігін айқындауға арналған ақпараттық құрал болып табылатынын ескереді.

ДЗМУ-ның Тауарлар мен қызметтер менеджерінде белгілі бір тұжырымдалымның болуы оны тиісті сыныпта сыныптау мақсаттары үшін пайдалану мүмкіндігін растайды, алайда өздігінен онда қамтылған, қосымша ақыны есептеу мақсаттары үшін дербес мәні бар тауарлар және (немесе) қызметтер атауларының санын айқындамайды.

Егер тұжырымдалым тауарлардың немесе қызметтердің санын біржақты айқындауға мүмкіндік бермесе не тауарлардың немесе қызметтердің бірнеше жеке атауын қамтыса, өтінім берушіге тауарлар және (немесе) қызметтер тізбесін белгіленген талаптарға сәйкес келтіру туралы сұрау салу жіберілуі мүмкін.

Осылайша, тауарлар және (немесе) қызметтер тізбесін тексеру кезінде сарапшы барлық мәлімделген тұжырымдалымдардың анықтығы мен дәлдігін тексереді, олардың сыныптамалық тиесілілігін белгілейді, дербес мәні бар тауарлардың және (немесе) қызметтердің санын айқындайды, тауарлар және (немесе) қызметтердің ТҚХС сыныптары бойынша топтастырылуының дұрыстығын тексереді және қажет болған кезде анықталған кемшіліктерді жою үшін өтінім берушіге сұрау салу жібереді.

4-ТАРАУ. Алдын ала сараптамадан өткен өтінімдерді жариялау

Өтінім оны өңдеуді және іс жүргізудің автоматтандырылған жүйелеріне мәліметтерді енгізуді қамтитын қабылдау мен тіркеу аяқталғаннан кейін алдын ала сараптама аяқталған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде ресми бюллетеньде жариялануға жатады.

«ҰЗМИ» РМК тауар белгілеріне берілген өтінімдер туралы мәліметтерді мерзімді электрондық басылым болып табылатын «Тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауарлар шығарылған жерлердің атаулары» бюллетенінде жариялайды. Бюллетень апта сайын жұма күні шығарылады және «ҰЗМИ» РМК-ның ресми сайтында орналастырылады.

Бюллетень белгілі бір уақыт аралығында қалыптастырылатын, заңнамада көзделген мәліметтермен апта сайын толықтырылып отырады. Жарияланатын мәліметтердің құрамында көрсетілген ресми жариялау күні олардың «ҰЗМИ» РМК-ның ресми сайтындағы Бюллетеньде орналастырылған күні болып табылады.

Өтінім берушілер, тауар белгілерінің иелері және басқа да мүдделі тұлғалар өтінімдермен «ҰЗМИ» РМК-ның ресми сайтындағы «алдын ала сараптамадан өткен тауар белгісіне берілген өтінімдер бойынша мәліметтер» бөлімінде таныса алады.

Заңды құқықтарының бұзылуы анықталған жағдайда мүдделі тұлға өтінім туралы мәліметтер жарияланған күннен бастап екі ай ішінде сараптама ұйымына Заңның 6 және 7-баптарында көзделген негіздер бойынша мәлімделген белгілеуді тіркеуге қарсылық беруге құқылы; түскен қарсылық туралы сараптама ұйымы бес жұмыс күні ішінде оның көшірмесін қоса бере отырып өтінім берушіні хабардар етеді, ал өтінім беруші хабарлама жіберілген күннен бастап үш ай ішінде жазбаша ұстанымын ұсынуға құқылы, бұл ретте осы үш айлық мерзім өтінім берушінің өзге мерзімдерінің көпшілігінен айырмашылығы, өткізіп алынған жағдайда ұзартылуға да, қалпына келтірілуге де жатпайды (Заңның 13-бабының 4) және 5) тармақшалары оған қолданылмайды); қарсылықты және өтінім берушінің ұстанымын (ол болған кезде) қарау нәтижелері бойынша сараптама ұйымы жүргізіліп жатқан толық сараптама

шеңберінде сараптама қорытындысын шығарады, бұл ретте Заңның 11-бабында көзделген оны жүргізудің жеті айлық мерзімі автоматты түрде тоқтатыла тұрмайды және ұзартылмайды.

Мынадай мәліметтер жариялануға жатады:

- мәлімделген белгілеудің бейнесі;
- өтінім беруші туралы деректер, оның ішінде өтінім берушінің және (немесе) оның өкілінің мекенжайы;
- белгіні тіркеу сұралатын тауарлардың (қызметтердің) тізбесі;
- өтінімнің нөмірі және оның сараптама ұйымына берілген күні;
- егер конвенциялық басымдық белгіленсе, бірінші өтінімнің елі, нөмірі және берілген күні;
- ұжымдық тауар белгісі екендігінің көрсетілуі.

III БӨЛІМ. Белгілеулерге толық сараптама жүргізу

Заңның 11-бабы 1-тармағының 2) тармақшасына сәйкес өтінім бойынша өтінім берілген күннен бастап 7 ай ішінде толық сараптама жүргізіледі, оның барысында мәлімделген белгілеудің Заңның 6 және 7-баптарында белгіленген талаптарға сәйкестігі тексеріледі.

Толық сараптама өтінім берушінің өтінішхаты бойынша өтінім берілген күннен бастап үш ай ішінде жеделдегілген тәртіппен жүргізіледі.

Толық сараптаманың мақсаты мәлімделген белгілеуге тауар белгісі ретінде құқықтық қорғау беру мүмкіндігін анықтау болып табылады. Сараптама жүргізу кезінде белгілеуге оның заңнамада белгіленген тіркеу шарттарына сәйкестігі тұрғысынан кешенді құқықтық бағалау жүзеге асырылады.

Тексеру дәйекті түрде жүргізіледі және белгілеуді тіркеуден бас тартудың абсолюттік негіздерін белгілейтін Заңның 6-бабының талаптарына, сондай-ақ үшінші тұлғалардың бұрын туындаған құқықтарының болуына байланысты бас тартудың өзге де негіздерін реттейтін Заңның 7-бабының талаптарына сәйкестігіне талдауды қамтиды.

Толық сараптама жүргізудің мұндай тәртібі мәлімделген белгілеуді жан-жақты бағалауды қамтамасыз етеді және оның тауар белгісі ретінде құқықтық қорғау берудің заңнамада белгіленген шарттарына сәйкес келетін-келмейтінін айқындауға мүмкіндік береді.

Осы Нұсқаулықтың бұдан әрі бөлімдері толық сараптама жүргізу кезінде бас тартудың абсолюттік және өзге де негіздерін қолдану ерекшеліктерін қарауға арналған.

1-ТАРАУ. Тауар белгісін тіркеуден бас тартудың абсолюттік негіздері бойынша тексеру

Заңның 1-бабына сәйкес тауар белгісі бір жеке немесе заңды тұлғалардың тауарлары мен қызметтерін басқа тұлғалардың біртектес тауарлары мен қызметтерінен ажырата алатын белгілеу болып табылады.

Осыған байланысты тауар белгісінің негізгі функциясы нақты тұлғаның тауарлары мен қызметтерін дараландыру болып табылады. Демек, белгілеуге құқықтық қорғау берудің қажетті шарты ажыратушылық қабілеттің, яғни тұтынушының оны тауардың өзінің, оның қасиеттерінің, мақсатының не өзге де сипаттамаларының белгілеуі ретінде емес, дараландыру құралы ретінде қабылдау қабілетінің болуы болып табылады.

Толық сараптама жүргізу кезінде белгілеу ең алдымен тіркеуден бас тартудың абсолюттік негіздерін белгілейтін Заңның 6-бабының талаптарына сәйкестігіне тексеріледі.

Абсолюттік негіздер бойынша тексеру бұрын тіркелген тауар белгілерінің және үшінші тұлғалардың өзге де құқықтарының болуына не болмауына қарамастан жүзеге асырылады, өйткені бағалау нысанасы мәлімделген белгілеудің өзі және оның қорғауға қабілеттілік шарттарына сәйкестігі болып табылады.

Мұндай тексеру барысында сарапшы мыналарды анықтайды:

- мәлімделген белгілеудің ажыратушылық қабілеті бар-жоғын;
- белгілеудің заңнамаға сәйкес дербес құқықтық қорғау берілуі мүмкін емес элементтерден ғана тұрмайтынын;
- белгілеудің пайдаланылуы заңмен шектелген элементтерді қамтымайтынын;

Заңның 6-бабына байланысты құқықтық қорғау беруге кедергі келтіретін өзге де мән-жайлардың жоқтығын.

Ажыратушылық қабілет мынадай болуы мүмкін:

- **бастапқы** (өзіне тән) — белгілеу бастапқыдан тауарларды немесе қызметтерді дараландыруға қабілетті болған кезде;

- **иеленген** — белгілеу мәлімделген тауарларға немесе қызметтерге қатысты ұзақ, қарқынды және тұрақты пайдалану нәтижесінде ажыратушылық қабілетке ие болып, тұтынушылар тарапынан нақты өндірушіні немесе қызмет жеткізушіні көрсету ретінде қабылдана бастаған кезде.

Ажыратушылық қабілетті бағалау әрқашан тіркеу сұралатын тауарлар мен қызметтерге қатысты жүргізілетінін ескеру қажет. Бір белгілеудің өзі кейбір тауарлар немесе қызметтер үшін ажыратушылық қабілетке ие болуы және басқалары үшін оған ие болмауы мүмкін.

Заңның 6-бабында тауар белгісін тіркеуден бас тартудың абсолюттік негіздерінің бірнеше дербес тобы көзделген.

Бірінші топқа ажыратушылық қабілеті жоқ белгілеулер, сондай-ақ тауарларды немесе қызметтерді тікелей сипаттайтын не олармен тікелей мағыналық байланысы бар жалпы қолданылатын, сипаттайтын немесе жалпыға бірдей қабылданған белгілеулерден, терминдерден, таңбалардан және өзге де элементтерден ғана тұратын белгілеулер жатады. Бұл топқа сондай-ақ дәрілік заттардың халықаралық патенттелмеген атауларын және олардың негіздерін қайталайтын белгілеулер де жатады.

Мемлекеттік рәміздерді, ресми белгілерді, эмблемаларды, мемлекеттердің, халықаралық ұйымдардың қысқартылған және толық атауларын, наградаларды, мөрлерді, кепілдік және сынама таңбаларын және олардың элементтерін, сондай-ақ пайдаланылуы заңнамамен шектелген өзге де ресми белгілеулерді қамтитын немесе қайталайтын белгілеулер дербес топты құрайды.

Белгілеудің тұтынушыны тауарға, қызметке, олардың дайындаушысына, шығарылған жеріне, сапасына не өзге де елеулі сипаттамаларына қатысты жаңылыстыру қабілеті бас тартудың жеке негізі болып табылады. Бұл санатқа сондай-ақ жекелеген географиялық нұсқамаларды және тауарлардың шығу тегінің өзге де белгілеулерін құқыққа сыйымсыз пайдалану жағдайлары жатады.

Бұдан басқа, мазмұны қоғамдық мүдделерге, ізгілік және мораль қағидаттарына қайшы келетін белгілеулер тіркелуге жаппайды.

Сараптама жүргізуге практикалық тәсіл

Белгілеуді бағалау кезінде элементтің сипаттайтын сипаты тек мәлімделген тауарлар және (немесе) қызметтер тізбесіне қатысты белгіленетінін ескеру қажет. Бір сөздік немесе бейнелеу белгілеуінің өзі кейбір тауарларға немесе қызметтерге қатысты сипаттайтын не ажыратушылық қабілеті жоқ деп танылуы және сонымен бір мезгілде басқа тауарларға немесе қызметтерге қатысты қорғауға қабілетті болуы мүмкін. Сондықтан бағалау мәлімделген тауарлардың (қызметтердің) сипатын, мақсатын және пайдаланылу ерекшеліктерін, сондай-ақ белгілеудің тұтынушылардың тиісті тобы тарапынан қабылдануын ескере отырып жүргізіледі.

Тауарлардың не қызметтердің түрін, сапасын, санын, қасиеттерін, құрамын, мақсатын, құндылығын, шығарылған жерін, өндіру тәсілін немесе өзге де сипаттамаларын тікелей көрсететін элемент қана емес, сонымен қатар, егер тұтынушылардың тиісті тобы оны дәл сол мағыналық мазмұны мен сипаттайтын сипаты бар деп қабылдайтын болса, жалпы қолданылатын сөзден жазылуы, транслитерациясы, грамматикалық формасы немесе жекелеген орфографиялық ерекшеліктері бойынша ерекшеленетін белгілеу де сипаттайтын деп танылуы мүмкін.

Сараптама жүргізу кезінде ұқсас тәсіл бейнелеу элементтеріне де қолданылады. Тауар белгісін тіркеу сұралып отырған тауарлардың, олардың қаптамасының не сипатты бөліктерінің шынайы бейнелерін тұтынушылар, әдетте, дараландыру құралы ретінде емес, тауардың өзінің немесе оның сыртқы түрінің

бейнесі ретінде қабылдайды. Мұндай бейнелердің өздері, әдетте, ажыратушылық қабілетке ие болмайды және тауар белгісінің қорғалмайтын элементтері деп танылуы мүмкін. Сонымен қатар, егер бейне түпнұсқалық көркемдік мәнерде орындалса, стильдендірілген сипатта болса, шығармашылық өңдеуді қамтыса не композициялық орындалуы нәтижесінде дербес дараландырушы әсер қалыптастырса, ол ажыратушылық қабілетке ие деп қаралуы мүмкін.

Осылайша, белгілеудің жекелеген элементтерінің сипаттайтын сипатын және ажыратушылық қабілетін бағалау кезінде сарапшы сөздердің тура мағынасын немесе бейненің мазмұнын ғана емес, сонымен қатар тиісті элементті тұтынушы құқықтық қорғау сұралып отырған нақты тауарларға немесе қызметтерге қатысты қалай қабылдайтынын да негізге алуға тиіс.

Белгілі бір түрдегі тауарларды (қызметтерді) белгілеу үшін жалпы қолданысқа енген белгілеулер

Заңның 6-бабы 1-тармағының 1) тармақшасына сәйкес белгілі бір түрдегі тауарлардың (қызметтердің) атауы ретінде жалпы қолданысқа енген сөздерден немесе сөз тіркестерінен ғана тұратын белгілеулер тауар белгілері ретінде тіркелуге жатпайды.

Мұндай белгілеулер тауарлардың немесе қызметтердің тектік (түрлік) атаулары болып табылады және ажыратушылық қабілетке ие болмайды, өйткені тұтынушылар оларды нақты өндірушіні көрсету ретінде емес, тиісті тауардың немесе қызметтің жалпы атауы ретінде қабылдайды.

Жалпы қолданылатын белгілеу әрдайым бастапқыдан солай бола бермейтінін ескеру қажет. Көптеген жағдайларда ол бастапқыда тауар белгісі ретінде пайдаланылған және ажыратушылық қабілетке ие болған, алайда ұзақ әрі кең пайдаланылуы нәтижесінде азаматтық айналымға қатысушылар оны тауардың тектік атауы ретінде қабылдай бастаған. Осының салдарынан белгілеу бір өндірушінің тауарларын дараландыру қабілетін жоғалтады және тауар белгісінің негізгі функциясын орындауды тоқтатады.

Мысал. «Термос» сөзі бастапқыда тауар белгісі болған, алайда уақыт өте келе өндірушісіне қарамастан ішіндегі заттың температурасын сақтауға арналған ыдыстардың жалпы қолданылатын атауына айналды.

Мұндай белгілеулерге құқықтық қорғау беру тауардың жалпы қолданылатын атауын пайдалануға негізделмеген монополияның пайда болуына әкеп соғар еді, бұл нарықтың басқа қатысушыларының өздері өндіретін тауарларды адал белгілеу мүмкіндігін шектер еді.

Сараптама жүргізу кезінде белгілеу **мынадай мән-жайлардың жиынтығы болған кезде жалпы қолданысқа енген деп танылуы мүмкін:**

- белгілеуді мамандар, сатушылар және тұтынушылар белгілі бір түрдегі тауардың (қызметтің) атауы ретінде пайдаланады;
- белгілеуді әртүрлі өндірушілер тауарлардың (қызметтердің) бір ғана немесе біртектес түрін белгілеу үшін қолданады;
- белгілеуді пайдалану тұрақты және ұзақ сипатта болады, соның салдарынан ол дараландыру құралы ретінде емес, тектік атау ретінде қабылданады.

Белгілеудің жалпы қолданылатын сипатын анықтау үшін сарапшы жалпыға қолжетімді және анық ақпарат дереккөздерін, оның ішінде түсіндірме, салалық және мамандандырылған сөздіктерді, энциклопедияларды, анықтамалықтарды, бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарияланымдарды, жарнамалық материалдарды, Интернет желісіндегі мәліметтерді, сондай-ақ белгілеуді пайдалану сипатын анықтауға мүмкіндік беретін өзге де дереккөздерді пайдаланады.

Ұсынылған материалдарды бағалау кезінде белгілеуді пайдалану тәсіліне назар аудару қажет. Атап айтқанда, оның тектік атау ретінде қолданылатынын белгілеудің тауар белгісі ретінде бөліп көрсетілмеуі (тырнақшасыз, ® немесе ™ белгілерінсіз пайдаланылуы, кіші әріппен жазылуы, құқық иеленушінің көрсетілмеуі), сондай-ақ оны әртүрлі тұлғалардың бір түрдегі тауарларды белгілеу үшін қолдануы куәландыруы мүмкін.

Жалпы қолданылатын болып кеткен белгілеулердің қатарына, мысалы, мыналар жатады: термос, линолеум, целлофан, одеколон, эскалатор.

Осылайша, тіркеуден бас тартуға белгілеудің танымал болу фактісінің өзі емес, оның тиісті тауардың немесе қызметтің жалпы қолданылатын атауына айналуы салдарынан ажыратушылық қабілетін жоғалтуы негіз болып табылады.

Жалпыға бірдей қабылданған таңбалар мен терминдер болып табылатын белгілеулер

Заңның 6-бабы 1-тармағының 2) тармақшасына және Қағидалардың 3-тарауы 3-параграфының 15-тармағына сәйкес «Жалпыға бірдей қабылданған таңбалар немесе терминдер болып табылатын элементтерден ғана тұратын белгілеулер тауар белгілері ретінде тіркелмейді». Бұл ережелер тауарлар өндірудің, жұмыстар орындаудың және қызметтер көрсетудің белгілі бір саласына тән таңбаларға және тауарлар өндіру, жұмыстар орындау және қызметтер көрсету кезінде жүзеге асырылатын белгілі бір қызметке байланысты терминдерге қатысты.

Таңбалар

Тіркеуге мәлімделген тауарлар немесе қызметтер жататын елді, шаруашылық саласын немесе қызмет саласын бейнелейтін бейнелеу белгілеулері жалпыға бірдей қабылданған таңба болып табылатын белгілеу деп танылады.

Белгілі бір қызметке байланысты жалпыға бірдей қабылданған таңбаларға мәлімделген белгілеудің тауарлар мен қызметтер тізбесінде қамтылған тауарлар немесе қызметтер жататын шаруашылық саласын немесе қызмет саласын бейнелейтін белгілеулер жатады.

Белгілеулер мұндай тауар белгілерін әртүрлі өндірушілердің бір-біріне тәуелсіз қолдануы салдарынан тиісті салада жалпыға бірдей қабылданған таңбалар ретінде қабылдана бастады, өйткені олар дараландыру құралы ретінде әрекет ету қабілетін жоғалтты.

Мұндай белгілеулердің мысалы ретінде мынадай таңбаларды келтіруге болады:

*Медицина және фармацевтика
саласындағы таңба.*

*Жоғары кернеу таңбасы электр
техникалық тауарлар үшін*

Сертификаттау белгілері

Валюта белгілері

Пиктограмма таңбалары
Тауар немесе қызмет туралы ақпарат
не тауарларға немесе қызметтерге
қатысты
әрекеттер жөніндегі нұсқаулық
берілетін жазба, жазбаша белгі,
сурет.

Сондай-ақ мұндай белгілеулердің мысалы ретінде химия өнеркәсібі кәсіпорындары үшін колба немесе реторта бейнелерін, тігін өнеркәсібі кәсіпорындары үшін тігін инесі мен қайшы бейнелерін, машина жасау үшін тісті доңғалақ бейнесін, конструкторлық бюролар үшін циркуль бейнесін, сондай-ақ «®», «™», «©» және т.б. әріптік таңбаларды келтіруге болады.

Жалпыға бірдей қабылданған таңбаларға тиісті салада кеңінен пайдаланылатын және ажыратушылық қабілетке ие емес стандартты, қалыптасқан белгілеулер жататынын атап өту маңызды. Сонымен қатар, егер мұндай таңба дербес ерекшелеуші белгілерге ие түпнұсқалық графикалық орындалуда берілсе, құқықтық қорғау дәл осындай орындалуға тұтастай берілуі мүмкін.

Мысал:

Терминдер

Жалпыға бірдей қабылданған терминнің мағыналық мәні тұтынушылардың кең ауқымына міндетті түрде белгілі бола бермейді.

Термин тауар белгісін қорғау сұралып отырған тауарларды өндіруге немесе қызметтерді көрсетуге байланысты ғылым мен техниканың нақты салаларының белгілі бір мамандар тобы арасында қалыптасқан болып табылады.

Жалпыға бірдей қабылданған терминдерге ғылым мен техниканың нақты салаларына тән лексикалық бірліктер жатады. Сараптама жүргізу кезінде тауар белгісіне құқықтық қорғау сұралып отырған тауарлардың (қызметтердің) тізбесі ескеріледі.

Егер сөздік элемент тауар белгісі тіркеуге мәлімделген тауарларды немесе қызметтерді өндіруге байланысты ғылымда немесе техникада тікелей қолданылса, онда бұл жағдайда осы сөз жалпыға бірдей қабылданған термин болып табылады.

Нақтылау үшін негізгі дереккөздер терминологиялық сөздіктер, мамандандырылған әдебиет болып табылады.

Мұндай белгілеулердің мысалы ретінде **тензор, манометр, кобальт** сияқты терминдерді келтіруге болады, әдетте, мұндай негіз бойынша бас тарту термин өтінім берушінің қызметі жататын салада қолданылған жағдайда негізделген болып табылады.

Мысалы, аспап жасау саласындағы кәсіпорын үшін **«ампер»** белгілеуі немесе тау-кен байыту саласы үшін **«апатит»** белгілеуі. Алайда қандай да бір нақты пәндік салаға қатысы бар термин осы салаға байланысты емес тауарлар үшін тауар белгісі ретінде тіркелуі мүмкін.

Мысалы, **«вектор»** немесе **«микрон»** терминдері 3-сыныптағы тауарлар – парфюмерия, косметика немесе 20-сыныптағы тауарлар – жиһаз үшін тіркелуі әбден мүмкін.

Мысалы, **«тығыздық; атмосфералық қысым; абсолюттік қысым; тұтқырлық коэффициенті»** ТҚХС 10-сыныбындағы тауарлар үшін жалпыға бірдей қабылданған терминдер болып табылады.

«Ассимиляция; фитоклимат; омбрелла» сөздік белгілеулері жүзім шаруашылығында қолданылатын жалпыға бірдей қабылданған терминдер болып табылады. **«Юрист»** (заңгер) термині заң фирмасының тауар белгісі үшін, **«окулист»** термині медициналық қызметтер көрсететін компанияның тауар белгісі үшін жалпыға бірдей қабылданған термин болып табылады.

Талдау кезінде сарапшы үшін қажетті ұғымдардың мағынасын айқындауға мүмкіндік беретін мәліметтер ескеріледі, атап айтқанда:

- мәлімделген белгілеу;
- тауарлар мен қызметтер тізбесі;
- терминологиялық сөздіктер;
- түсіндірме және басқа да сөздіктер;
- мамандандырылған әдебиет;
- энциклопедиялар;
- мамандандырылған анықтамалықтар;
- өзге де әдебиет және т.б.

Заңның 6-бабы 1-тармағының 2-бөлігіне сәйкес көрсетілген белгілеулер, егер тауар белгісінде басым жағдайға ие болмаса, оның қорғалмайтын элементтері ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Тауарлардың түрін, сапасын, санын, қасиетін, мақсатын, құндылығын, оларды өндіру немесе өткізу орны мен уақытын, сондай-ақ қызметтер көрсету орнын көрсететін белгілеулер

Заңның 6-бабы 1-тармағының 3) тармақшасына және Қағидалардың 3-тарауы 3-параграфының 15-тармағына сәйкес «Тауарлардың түрін, сапасын, санын, қасиетін, мақсатын,

құндылығын, оларды өндіру немесе өткізу орны мен уақытын, сондай-ақ қызметтер көрсету орнын көрсететін белгілеулер тауар белгілері ретінде тіркелмейді».

Тауардың (қызметтің) түрі – жеке мақсатымен және белгілерімен ерекшеленетін тауарлардың жиынтығы.

Тауардың түрін көрсететін мұндай элементтер ретінде мынадай мысалдарды келтіруге болады: шай, кофе, сүт, кілегей, май, қаймақ, кефир немесе қызметтер: балалар киімі, алтын мен күмістен жасалған бұйымдар, тай массажы, шаштараз, мейрамхана, банк, супермаркет және т.б.

Тауар белгісі ТҚХС 29-сыныбындағы «кефир» тауарлары үшін тіркелген.

«Кефир» сөздік элементі тауардың түрін көрсетеді.

Тауар белгісі барлық сөздік, әріптік және цифрлық элементтер қорғаудан шығарыла отырып тіркелген.

Тауар белгісі ТҚХС 29-сыныбындағы «молоко» (сүт) тауарлары үшін тіркелген.

«Молоко» (сүт) сөздік элементі тауардың түрін көрсетеді.

Тауар белгісі «молоко», «с витамином D» сөздік элементтері және әріптік элементтер қорғаудан шығарыла отырып тіркелген.

Тауардың сапасы – тауардың белгіленген немесе болжанатын қажеттіліктерді қанағаттандыру қабілетін айқындайтын тұтынушылық қасиеттерінің жиынтығы.

Тауардың немесе қызметтің сапасын көрсететін белгілеулер, егер олар тауардың немесе қызметтің тұтынушылық қасиеттерін, қадір-қасиеттерін, артықшылықтарын не сапа деңгейін тікелей сипаттаса, сипаттайтын белгілеулерге жатады.

Әдетте, мұндай белгілеулер тауарға немесе қызметке тек оң баға беруді қамтиды (laudatory terms деп аталатын – мадақтайтын белгілеулер) және тұтынушы оларды дараландыру құралы ретінде емес, өнімнің қадір-қасиеттері туралы жарнамалық мәлімдеме ретінде қабылдайды. Осыған байланысты мұндай белгілеулер ажыратушылық қабілетке ие болмайды және тауар белгілері ретінде тіркелуге жатпайды.

Мысалдар: «ЛУЧШИЙ» (ҮЗДІК), «ПРЕМИУМ», «СУПЕР», «ЭКСТРА», «ULTRA», «TOP QUALITY», «№1», «ВЫСШЕЕ КАЧЕСТВО» (ЖОҒАРЫ САПА), «МАКСИМАЛЬНОЕ КАЧЕСТВО» (БАРЫНША ЖОҒАРЫ САПА).

Тауардың қасиеттері – тауарды оның жоғары сапасы тұрғысынан ғана сипаттамайды, сонымен қатар өнімнің неден жасалғанын да көрсетуі мүмкін.

Тауардың қасиеттері деп тауарға тән қасиеттер, оның ерекше сипаттамалары түсініледі.

Мысалы:

Мәлімделген белгілеуге ажыратушылық қабілетінің болмауы негізінде тауар белгісін тіркеуден бас тартылды, өйткені мәлімделген белгілеу тауардың түрі мен сапасын көрсететін қорғауға қабілетсіз элементтерден тұрады

«Сливочный» (кілегейлі), «плавленый» (балқытылған) сөздік элементтері қорғауға қабілетті болып табылмайды

Тауар белгісі «FRIGO» элементінен басқа барлық сөздік, әріптік және цифрлық элементтер қорғаудан шығарыла отырып тіркелген
«Клубничное» (құлпынайлы) сөздік элементі тауардың қасиетін көрсетеді

Мысалы, «**Тоник для лица**» (бетке арналған тоник) немесе «**Крем для загара**» (күнге күйуге арналған крем) сияқты тауардың мақсатын көрсету болып табылатын белгілеулерге қорғау берілмейді.

Осы себептермен тауардың құндылығын көрсететін тауар белгісін тіркеуге болмайды, мысалы, «**Қымбат тұратын автомобиль**», «**Баға жетпес жүк**» және т.с.с.

Тауардың саны да қорғауға қабілеттілік талаптарына жауап бермейді. Тауардың саны деп тауардың сандық сипаттамалары – оның көлемі, салмағы және т.б. түсініледі.

Мұндай элементтерге мынадай мысалдар келтіруге болады: «**1,5 литр**», «**150 грамм**», «**100 дана**» және т.б.

	Барлық сөздік, әріптік, цифрлық элементтер қорғаудан шығарылған
	Барлық сөздік, әріптік, цифрлық элементтер қорғаудан шығарылған

Цифрлар қандай да бір сөзбен үйлесіп, бұл ретте түпнұсқа мағыналық композиция түзген кезде тауар белгісіне қорғау беріледі, мысалы, «**J7**» және т.б.

Қызмет көрсету орны

Қызмет көрсету орны да объектіні немесе қызмет саласын тікелей көрсететін сипаттамаларға жатады, осыған байланысты мұндай белгілеулер, әдетте, ажыратушылық қабілетке ие болмайды.

Қызмет көрсету орнының нұсқауы деп географиялық объектілердің (елдердің, қалалардың, өңірлердің, елді мекендердің) атауларын қамтитын белгілеулер, сондай-ақ қызметтер көрсетілетін аумақты тікелей немесе жанама түрде білдіретін өзге де нұсқаулар түсініледі.

Мұндай белгілеулерге, мысалы, мыналар жатуы мүмкін: «**Astana Hotel**», «**Almaty Fitness**», «**Shymkent Spa**», «**Airport Transfer**» және тиісті элементті тұтынушы дараландыру құралы ретінде емес, қызметті жүзеге асыру орнының нұсқауы ретінде қабылдайтын өзге де ұқсас сөз тіркестері.

Мұндай белгілеулер қызметтің географиялық байланысы немесе оны көрсету орны туралы хабарлайтын ретінде қабылданады және, демек, тауар белгісінің ерекшелеуші функциясын орындамайды.

Сонымен қатар, егер қызмет көрсету орнының нұсқауы белгілеуде басым жағдайға ие болмаса не тұтастай алғанда ажыратушылық қабілетке ие неғұрлым күрделі, түпнұсқа композицияның құрамына кірсе, мұндай белгілеуге тиісті элементті қорғаудан шығара отырып, құқықтық қорғау берілуі мүмкін.

Өздерін белгілеу үшін пайдаланылатын тауарлармен немесе қызметтермен тікелей сипаттамалық байланысы бар белгілеулер

Заңның 6-бабы 1-тармағының 6) тармақшасына, Қағидалардың 3-тарауы 3-параграфының 15-тармағына сәйкес белгілеулер, егер олар сипаттайтын элементтерді қамтыса, сипаттайтын белгілеулерге жатады.

Сипаттайтын белгілеу — мағынасы қарапайым тұтынушыға қосымша ойлануды немесе жорамал жасауды қажет етпей түсінікті және оны тұтынушы тауардың (қызметтің) түрін, сипаттамаларын тікелей сипаттайтын ретінде қабылдайтын белгілеу немесе белгілеудегі элементтер.

Егер тауардың немесе қызметтің сипаттамасы үшін қосымша пайымдаулар, ойша толықтырулар, ассоциациялар қажет болса, талданатын элемент сипаттайтын болып табылмайды және, демек, оған тауар белгісі ретінде құқықтық қорғау берілуі мүмкін деп тануға болады.

Сипаттайтын элементтерге, атап айтқанда, «тауарлардың қарапайым атаулары; тауарлардың сапа санатының белгілеулері; тауарлардың қасиеттерінің нұсқаулары (оның ішінде мақтау сипатындағы); материалдың немесе шикізат құрамының нұсқаулары; тауарлардың салмағының, көлемінің, бағасының нұсқаулары; тауарлардың өндірілген күні; өндірісті құру тарихы жөніндегі деректер; кәсіпорындардың түрлік атаулары; тауар дайындаушылар мен делдал фирмалардың мекенжайлары; тауар дайындаушының орналасқан жерінің нұсқауы ретінде қабылдануы мүмкін географиялық атаулардан ішінара немесе толығымен тұратын белгілеулер» жатқызылуы мүмкін.

Сипаттайтын элементтердің қатарына сондай-ақ ұйымдардың, кәсіпорындардың, салалардың жалпыға бірдей қабылданған қысқартылған атаулары және олардың аббревиатуралары жатады (мысалдар: «Санэпидемстанция», «АЭС»).

Сонымен қатар, сипаттайтын элементтен орфографиясы бойынша ерекшеленгенімен, тұтынушы сипаттайтын ретінде қабылдауы мүмкін элемент сипаттайтын болып танылуы мүмкін. Мысалы, «**100% хлоп**» нұсқауын сипаттайтын деп тану керек, өйткені ол «**100% хлопок**» сияқты қабылдануы мүмкін.

Заңның 6-бабы 1-тармағының 2-бөлігіне сәйкес, көрсетілген белгілеулер, егер олар тауар белгісінде басым жағдайға ие болмаса, оның қорғалмайтын элементтері ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Екі және одан да көп сөзді қамтитын белгілеулерге сараптама жүргізу жөніндегі жекелеген мәселелер

Сөздік белгілеулерге сараптама жүргізу кезінде сарапшы мәлімделген белгілеудің сипатын, оның мағыналық мазмұнын, жекелеген элементтердің құрамы мен өзара байланысын, графикалық орындалу тәсілін, сондай-ақ белгілеудің тұтастай қабылдануын ескереді.

Сөздік белгілеудің ажыратушылық қабілетін бағалау кезінде оны тұтынушы тауарларды және (немесе) қызметтерді дараландыру құралы ретінде қабылдай ма, әлде ол олардың түрін, мақсатын, қасиеттерін, сапасын, санын, құрамын, шығарылған жерін немесе өзге де сипаттамаларын тікелей көрсете ме, сол айқындалады.

Белгілеу құрамында ажыратушылық қабілетке ие емес не сипаттайтын сипаттағы жекелеген сөздердің немесе элементтердің болуы өздігінен бүкіл белгілеудің ажыратушылық қабілетінің жоқ

екенін алдын ала айқындамайды. Әрбір жағдайда белгілеу оған кіретін элементтердің үйлесу сипаты мен олардың белгілеуді жалпы қабылдауға ықпалын ескере отырып, тұтастай бағаланады.

Бұл ретте белгілеудің ажыратушылық қабілетке ие емес жекелеген элементтері, егер олардың болуы белгілеуді тұтастай тіркеуге кедергі келтірмесе, қорғалмайтын деп танылуы мүмкін.

Біріктіріліп жазылған сөздік белгілеулер

Қағидалардың 16-тармағына сәйкес «Белгілеу немесе белгілеудің элементі (элементтері), егер олар интеграцияланған, бөлек қарастырылмайтындай дәрежеде біріктірілген болса, «біртұтас» болып есептеледі. Бұл ретте сөздік элементтерді тек қорғауға қабілетсіз сөздік элементтерден біріктіру тұтастай сөздің қорғауға қабілеттілігіне әкеп соқпайды».

Бірнеше сөзді бір сөзге біріктірудің өзі ажыратушылық қабілеттің бар екенін куәландырмайды.

Егер біріктіріліп жазылған белгілеу оның құрамына кіретін сөздік элементтерді және олардың жалпы қолданыстағы немесе сипаттайтын мағынасын анықтауға мүмкіндік берсе, біріктіру белгілеудің сипаттайтын сипатын жоймайды және ажыратушылық қабілеттің жоқ екені туралы тұжырымға әсер етпейді.

Белгілеулердің мысалдары		Сараптама тұжырымы
Белгілеу	Аудармасы / Мағынасы	
MULTISHAPE	«Көп пішінді»	Тауардың пішінін өзгерту мүмкіндігін сипаттайды.
EASYWASH	«Жеңіл жуу»	Пайдаланудың қарапайымдылығын көрсетеді.
QUICKFIX	«Жылдам шешім / жөндеу»	Мақсатын көрсетеді.
GREENFOOD	«Жасыл тағам / экологиялық таза тағам»	Қасиеттерін көрсетуі мүмкін.
SOFTCARE	«Жұмсақ күтім» (косметика, тұрмыстық химия және т.б. үшін)	Мағынасы сипаттайтын.

Түрлі графикалық құралдармен бөлектелген біріктіріліп жазылған сөздік белгілеулер

Егер сөздік белгілеу графикалық орындалуында бір белгілеуге біріктірілген, бірақ бұл ретте түрлі түстермен, қаріптермен, жазылу түрімен, өлшемімен, енімен, көлбеулігімен, регистрімен немесе өзге де графикалық құралдармен бөлектелген екі және одан да көп сөздік элементтерден тұрса, мұндай элементтерді тұтынушы олардың кеңістікте біріктірілуіне қарамастан дербес сөздер ретінде қабылдауы мүмкін.

Мұндай жағдайларда сараптама жүргізу кезінде сөздік элементтердің біріктіріліп немесе бөлек жазылғанына ғана емес, сондай-ақ олардың тұтастай графикалық және мағыналық қабылдануына да сүйену қажет. Түрлі түстерді, қаріптерді, жазылу түрлерін, өлшемдерді, әріптердің енін, көлбеулікті және көрнекі бөлектеудің өзге де тәсілдерін пайдалану белгілеуде жекелеген сөздік элементтердің бар екенін куәландыруы мүмкін.

Атап айтқанда, егер белгілеудің әрбір бөлігі дербес мағыналық мәнін сақтаса және қолданылған графикалық ресімдеудің салдарынан тұтынушы оны қиындықсыз бөліп ала алса, мұндай белгілеуді оған кіретін сөздік элементтердің әрқайсысының мазмұны мен мәнін ескере отырып бағалау қажет.

Бұл ретте белгілеудің жекелеген бөліктерін графикалық бөлектеудің өзі, егер тиісті элементтер жалпы қолданыстағы, сипаттайтын немесе өзге де түрде қорғауға қабілетсіз болса, оларға ажыратушылық қабілет бермейді. Мұндай элементтерді түрлі графикалық тәсілдер арқылы біріктіру де олардың сипаттайтын сипатын жоймайды.

Мысалы, EASYWASH белгілеуі біріктіріліп жазылғанына қарамастан, онда «EASY» сөзі бір түспен, ал «WASH» сөзі басқа түспен орындалғандықтан, екі дербес сөздің — «EASY» және «WASH» сөздерінің тіркесімі ретінде қабылдануы мүмкін. Сондықтан оның ажыратушылық қабілетін бағалау кезінде көрсетілген элементтердің әрқайсысының және олардың тіркесімінің мәлімделген тауарларға және (немесе) қызметтерге қатысты мағыналық мәні ескеріледі.

Белгілеудің жекелеген бөліктері әртүрлі қаріпті, жазылу түрін (жартылай қалың, қалыпты және т.б.), өлшемді, енді, көлбеулікті, әріптер регистрін не тиісті сөздік элементтерді көрнекі түрде ажыратуға мүмкіндік беретін бөлектеудің өзге де графикалық тәсілдерін пайдалана отырып орындалған жағдайларда да осыған ұқсас тәсіл қолданылады.

Осылайша, егер қолданылған графикалық ресімдеу белгілеуде дербес сөздік элементтердің бар екенін анықтауға мүмкіндік берсе, екі және одан да көп сөздің біріктіріліп жазылуы оларды біртұтас сөздік элемент деп тануға сөзсіз негіз болып табылмайды. Бұл ретте ажыратушылық қабілеттің болуы туралы мәселе белгілеуді тұтастай қабылдауға және оның элементтерінің өзара байланысына сүйене отырып айқындалады.

Дәрілік заттардың халықаралық патенттелмейтін атауларын (бұдан әрі – ХПА) немесе олардың негіздерін қайталайтын белгілеулер

Заңның 6-бабының 3-1-тармағына сәйкес «Ажыратушылық қабілетке ие емес, дәрілік заттардың халықаралық патенттелмейтін атауларын немесе олардың негіздерін қайталайтын белгілеулерден ғана тұратын тауар белгілерін тіркеуге жол берілмейді».

Фармацевтикалық препараттарға (дәрілік заттарға) қатысты тауар белгісі ретінде тіркеуге берілген белгілеулерге сараптама жүргізу кезінде Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы қалыптастыратын және жүргізетін ХПА тізбесі ескеріледі. Іздеу жүргізу кезінде дәрілік заттардың халықаралық патенттелмейтін атауларын қамтитын ақпараттық ресурстар пайдаланылады:

<https://mednet-communities.net/inn/db/searchinn.aspx>;

<https://portal.eaeunion.org/sites/odata/redesign/Pages/InternationalNonProprietaryCodeClassifier.aspx>;

Мысалдар: «Тетрациклин», «Глицин», «Парацетамол».

Бұл жағдайда басқа элементтермен қатар «Парацетамол» сөзі де қорғаудан шығарылған.

Заңның 6-бабы 1-тармағының 2-бөлігіне сәйкес, көрсетілген белгілеулер, егер олар тауар белгісінде басым жағдайға ие болмаса, оның қорғалмайтын элементтері ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Сонымен қатар сараптама кезінде толық халықаралық патенттелмейтін атау ғана емес, сондай-ақ фармакологиялық номенклатурада пайдаланылатын оның тән негіздері (стемдері) де ескеріледі.

Бұл ретте белгілеуде осындай негіздің бір бөлігімен сәйкес келетін әріптік тіркестің болуы өздігінен белгілеуді қорғауға қабілетсіз деп тану үшін жеткілікті болып табылмайды. Бағалау белгілеудің жалпы қабылдануы ескеріле отырып жүргізіледі: тиісті элемент ХПА-ның дербес негізі ретінде бөлектене ме, әлде өзгеше мағыналық мәні бар басқа сөздің бөлігі ретінде қабылдана ма.

Мысалы, «biotarg» белгілеуінде «io» тіркесі ХПА негізі ретінде қабылданбайды, өйткені ол дербес мәні бар «bio» сөзінің бөлігі болып табылады және тұтынушыда фармакологиялық номенклатурамен байланыстырылмайды.

Мемлекеттік елтаңбаларды, туларды және эмблемаларды, халықаралық ұйымдардың қысқартылған немесе толық атауларын және олардың елтаңбаларын, туларын және эмблемаларын, ресми бақылау, кепілдік және сынама таңбаларын, мөрлерді, олимпиадалық символиканы, наградаларды және басқа да айырым белгілерін, олардың элементтерін қайталайтын белгілеулер, сондай-ақ олармен араласып кететіндей дәрежеде ұқсас белгілеулер.

Заңның 6-бабының 2-тармағына сәйкес мемлекеттік елтаңбаларды, туларды және эмблемаларды, халықаралық ұйымдардың қысқартылған немесе толық атауларын және олардың елтаңбаларын, туларын және эмблемаларын, ресми бақылау, кепілдік және сынама таңбаларын, мөрлерді, олимпиадалық символиканы, наградаларды және басқа да айырым белгілерін, олардың элементтерін қайталайтын белгілеулерді, сондай-ақ олармен араласып кететіндей дәрежеде ұқсас белгілеулерді тауар белгілері ретінде тіркеуге жол берілмейді. Көрсетілген ережелер Қағидалардың 17-тармағында да бекітілген.

Мұндай белгілеулер, егер белгілеу тек солардан ғана тұрмаса және құзыретті органның немесе құқық иеленушінің тиісті келісімі алынған болса, тауар белгісіне тек қорғалмайтын элементтер ретінде енгізілуі мүмкін.

Ұлттық заңнаманың нормалары Өнеркәсіптік меншікті қорғау жөніндегі Париж конвенциясының 6-ter бабының ережелеріне негізделген, ол қатысушы мемлекеттердің мемлекеттер мен халықаралық ұйымдардың ресми рәміздерін, сондай-ақ олардың айырым белгілерін тауар белгілері ретінде тіркеуге және пайдалануға жол бермеу міндетін белгілейді. Бұл ретте мемлекеттер мұндай белгілеулерді қорғауға қатысты неғұрлым қатаң ұлттық талаптар белгілеуге құқылы.

Қазақстан Республикасында мемлекеттік рәміздерді пайдалану тәртібі «Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері туралы» Конституциялық заңмен реттеледі, ол оларды қолдану қағидаларын және белгіленген тәртіпті бұзғаны үшін жауапкершілікті белгілейді.

Сараптама кезінде мемлекеттік және халықаралық рәміздермен және олардың элементтерімен бірдей белгілеулерге де, араласып кететіндей дәрежеде ұқсас белгілеулерге де қорғау берілмейтіні ескеріледі.

Тауар белгісінің құрамында мемлекеттік рәміздер пайдаланылған жағдайда уәкілетті мемлекеттік органның тиісті рұқсаты талап етіледі. Мұндай рұқсат болған кезде, егер көрсетілген элементтер басым жағдайды иеленбесе және белгілеудің қорғалмайтын элементтері ретінде қаралса, белгілеу тіркелуі мүмкін.

Қорғалатын ресми рәміздерді сәйкестендіру мақсатында мемлекеттік және халықаралық эмблемалар мен өзге де айырым белгілері туралы мәліметтерді қамтитын Париж конвенциясының 6-ter бабы бойынша ДЗМҰ дерекқоры (WIPO Article 6-ter Database) пайдаланылады. Дерекқор жалпыға қолжетімді болып табылады және белгілеулерді іздеу және салыстыру жүргізу кезінде пайдаланылады.

ДЗМҰ IPDL «Article 6-ter» дерекқорында іздеудің екі түрін жүргізуге болады:

қарапайым іздеу <http://www.wipo.int/ipdl/en/6ter/search-simp.jsp>;

құрылымдалған іздеу <http://www.wipo.int/ipdl/en/6ter/>.

Мысалы, Біріккен Ұлттар Ұйымының эмблемасын, сондай-ақ БҰҰ жүйесінің мамандандырылған мекемелерінің және халықаралық шарттар негізінде құрылған өзге де халықаралық ұйымдардың рәміздерін жаңғыртатын белгілеулер тіркелуге жатпайды.

Осыған ұқсас негіздер бойынша Халықаралық Қызыл Крест және Қызыл Жарты Ай қозғалысы эмблемаларының бейнелерін, сондай-ақ пайдаланылуы халықаралық келісімдермен, оның ішінде Женева конвенцияларымен шектелген Қызыл Арыстан мен Қызыл Күн рәміздерін тіркеуге жол берілмейді.

**Мемлекеттік тулар, елтаңбалар
және үкіметаралық ұйымдар
атауларының мысалдары.**

Мемлекеттік тулар

Қырғыз Республикасының туы

Ұлыбритания туы

Оңтүстік Корея туы

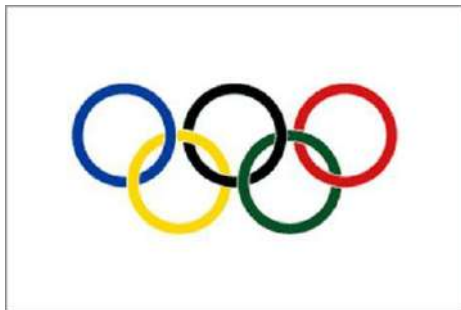
Мемлекеттік елтаңбалар

Франция елтаңбасы

Италия елтаңбасы

Олимпиадалық рәміздер

Тауар белгісін тіркеуге мәлімделген белгілеуде бір түсті немесе көп түсті нұсқадағы өзара айқасқан бес сақинадан тұратын олимпиадалық рәміздер, олимпиадалық ту және олимпиадалық ұран — сөзбе-сөз «тезірек, биігірек, күштірек!» дегенді білдіретін үш латын сөзінен тұратын «Citius, Altius, Fortius!» Олимпиада ойындарының ұраны пайдаланылған жағдайда Халықаралық олимпиада комитетінен (ХОК) келісім алу қажет. ХОК-тан келісім алудың шарттары мен тәртібі Қазақстан Республикасы 2011 жылғы 09 наурыздан бастап қатысушысы болып табылатын Олимпиадалық рәмізді қорғау туралы Найроби шартында (1981) айқындалған.

Жоғарыда көрсетілген барлық белгілеулерді немесе элементтерді мәлімделген тауарлар мен қызметтерге қарамастан белгіге қорғауға қабілетсіз элементтер ретінде енгізу бұған **тиісті құзыретті органның келісімі** немесе олардың иесінің келісімі болған жағдайда, сондай-ақ белгілеу тек солардан ғана тұрмаған жағдайда ғана мүмкін болады.

Мемлекеттік рәміздер, оның ішінде елтаңба немесе ту, егер тиісті органдардың жазбаша рұқсаты болса, тауар белгісіне қорғалмайтын элементтер ретінде енгізілуі мүмкін.

Егер келісім ұсынылса, мәлімделген белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеу үшін Заңның 6-бабының 2-тармағында және Париж конвенциясының 6-ter бабында белгіленген кедергілердің жоқ екендігі туралы тұжырым жасауға негіздер бар.

Егер өтінім беруші келісім ұсынбаса, Заңның 11-бабының 2-тармағында көзделген тәртіппен келісімді сұрату орынды.

Егер сұрау салуға жауап ретінде келісім ұсынылмаса, мәлімделген белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеу үшін Заңның 6-бабының 2-тармағында және Париж конвенциясының 6-ter бабында белгіленген кедергілердің бар екендігі туралы тұжырым жасауға негіздер бар. Өтінім бойынша одан әрі іс жүргізу Қағидалардың 3-тарауы 3-параграфының 3-тармағында көзделген тәртіппен жүзеге асырылады.

Елтаңбалар мен туларды қамтитын белгілеулерге сараптама жүргізудің жекелеген мәселелері

	Ту түстерін қамтитын тауар белгісін тіркеу кезінде оның ресми мемлекеттік рәміз ретінде қабылданбайтынына көз жеткізу қажет. Егер тауар белгісінде тудың өзінің бейнесінсіз ту түстері пайдаланылса, онда мұндай тіркеу мүмкін болады.
	

Тауар белгісінің құрамында қорғауға қабілетсіз элементтерді пайдалану

Тауар белгілерін тіркеу қағидаларының 16-тармағына сәйкес Заңның 6-бабының 1-тармағында көрсетілген белгілеулер, егер олар тауар белгісінде басым жағдайды иеленбесе, оның құрамында қорғалмайтын элементтер ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Мұндай жағдайларда құқықтық қорғау мағыналық мәні бойынша қорғауға қабілетсіз элементтерге жататын жекелеген элементтерді (сөздік, әріптік немесе бейнелеу элементтерін) қоспағанда, тауар белгісіне тұтастай беріледі.

Қорғалмайтын элементтер тауар белгісінің құқықтық қорғау қолданылмайтын құрамдас бөліктері болып табылады. Практикада мұндай элементтер жиі дискламацияланған (ағылш. disclaimer — талаптардан бас тарту) деп аталады.

Егер Заңның 6-бабы 1-тармағының 1)–6) тармақшаларында көрсетілген элементтер басым болып табылмаса және белгілеуді жалпы қабылдауды айқындамаса, оларды тауар белгісінің құрамына енгізуге жол беріледі.

Мәлімделген тауарлар мен қызметтерге қарамастан, мемлекеттік рәміздерді, мемлекеттердің ресми атауларын, халықаралық ұйымдардың рәміздерін, ресми таңбаларды, мөрлерді, наградаларды және өзге де айырым белгілерін жаңғыртатын немесе олармен араласып кететіндей дәрежеде ұқсас белгілеулер де қорғалмайтын элементтерге жатады. Оларды пайдалануға құзыретті органның немесе құқық иеленушінің тиісті рұқсаты болған жағдайда және олар басым жағдайды иеленбеген жағдайда ғана жол беріледі.

Практикада қорғауға қабілетсіз элементтердің неғұрлым кең таралғандарына мыналар жатады:

- тауарлардың атаулары (мысалы, «сүт», «нан», «кәмпиттер»);
- қызметтердің атаулары (мысалы, «мейрамхана», «кафе», «сұлулық салоны»);
- ұйымдық-құқықтық нысанды көрсету (Ltd., LLP, GmbH, Co. және т.б.);
- тауарды немесе қызметті сипаттайтын сипаттамалық элементтер (мысалы, «made in Italy», «емдік крем», «табиғи өнім»);
- ақпараттық сипаттағы мәліметтер (мысалы, құрылған күні, тарихи сілтемелер, жалпы сипаттағы слогандар);
- тіркеуді көрсететін белгілеулер («®», «TM», «registered»);
- тауар шығарылған немесе қызмет көрсетілген жер ретінде қабылданатын географиялық нұсқамалар.

Бұдан басқа, сараптама жүргізу кезінде өздігінен тауарды немесе қызметті тікелей сипаттамайтын, алайда жарнамалық практикада кеңінен пайдаланылатын және тұтынушылар тауарларды немесе қызметтерді дараландыру құралы ретінде емес, әдеттегі жарнамалық немесе ақпараттық үндеулер ретінде қабылдайтын сөз тіркестерін ескеру қажет. Мұндай сөз тіркестеріне, мысалы, мыналар жатуы мүмкін: «Қамқорлықпен», «Сүйіспеншілікпен», «Сіз

үшін», «Бүкіл отбасы үшін», «Шын жүректен», «Әрқашан жаныңызда», «Кәсіпқойлардың таңдауы», «Уақытпен тексерілген», «Сапа дәстүрлері», «Сіз үшін жасалған», «Әркім үшін ең жақсысы».

Мұндай сөз орамдары, әдетте, дербес ажыратушылық қабілетке ие болмайды, өйткені тауарлардың немесе қызметтердің коммерциялық шығу тегін көрсету ретінде емес, кең таралған жарнамалық формулалар ретінде қабылданады. Мұндай элементтерді қорғаудан шығару қажет.

Қорғауға қабілетсіз элементтің басым жағдайын айқындау кезінде оның мағыналық мәні, мөлшері, композициядағы орналасуы, сондай-ақ графикалық орындалу ерекшеліктері ескеріледі. Мұндай элемент орталық жағдайды иеленбеуге, ірі қаріппен ерекшеленбеуге немесе өзге де тәсілмен белгілеуді жалпы қабылдауды айқындамауға тиіс.

Егер қорғауға қабілетсіз элемент өзінің орналасуы, мөлшері немесе мағыналық жүктемесі есебінен негізгі (басым) элемент ретінде қабылданса және белгілеуді жалпы қабылдауды айқындаса, белгілеу тіркелуге жатпайды.

Сондай-ақ Қағидалардың 16-тармағында, егер тауар белгісі өзіндік қаріп мәнерінде орындалған, бірақ мағыналық мәні бойынша қорғауға қабілетсіз белгілеулерге (элементтерге) жататын белгілеуді қамтыса немесе сондай белгілеу болып табылса, тауар белгісіне сөздік, әріптік және (немесе) бейнелеу элементтерін, таңбаларды қорғаудан шығара отырып, тұтастай құқықтық қорғау берілетіні көзделген.

Мұндай жағдайларда белгілеудің ажыратушылық қабілеті оның сөздік мазмұны есебінен емес, графикалық орындалу ерекшеліктері — өзіндік қаріп, композициялық шешім, түстер үйлесімі, стильдендіру және өзге де визуалды элементтер есебінен айқындалады.

Бұл ретте сипаттайтын немесе жалпы қолданыстағы сипаттағы элементтер құқықтық қорғаудан шығарылуға жатады, өйткені олар өздігінен дараландыру функциясын орындауға қабілетті емес.

Осылайша, пайдаланылған безендіру шынымен дербес ерекшелеуші сипатта болған және стандартты немесе үлгілік болып табылмаған жағдайда, қорғау белгілеудің мағыналық мәніне емес, оның өзіндік графикалық объект ретінде тұтастай визуалды қабылдануына беріледі.

Бұл ретте стандартты (үлгілік) графикалық орындалу деп дербес ерекшелеуші белгілері жоқ және шаруашылық айналымда кеңінен пайдаланылатын әдеттегі дизайнерлік шешімдер шеңберінен шықпайтын белгілеуді безендіру түсініледі.

Мұндай орындалуға, әдетте, мыналар жатады:

- стандартты қаріптерді пайдалану (мысалы, Arial, Times New Roman, Calibri және соларға ұқсас қаріптер);

- жазылу түрін болмашы өзгерту (жуан, курсив, астын сызу);

- бас немесе кіші әріптермен әдеттегідей жазу;

- өзіндік композициясыз стандартты түстік шешімдер;

- графикалық стильдендірусіз элементтерді қарапайым орналастыру;

- белгілеуді жалпы қабылдауға әсер етпейтін елеусіз сәндік элементтер және т.б.

Сөздің «стандартты емес қаріппен» орындалу фактісінің өзі, егер мұндай орындалу тұтынушыда дербес визуалды бейне қалыптастырмаса және өзіндік ретінде қабылданбаса, ажыратушылық қабілеттің бар екенін куәландырмайды.

Мынадай графикалық орындалу ғана өзіндік деп танылуы мүмкін:

- айқын визуалды ерекшеліктерге ие;

- тұтас есте қаларлық бейне қалыптастырады;

- әдеттегі қаріптік шешімдердің шегінен шығады;

- сөздік элементтердің мағыналық мазмұнына қарамастан, тұтынушы тарапынан дербес дараландыру құралы ретінде қабылданады.

Осылайша, белгілеуді бағалау кезінде стандартты қаріптен ауытқу фактісінің өзі емес, оның бірегейлік дәрежесі және белгілеуді тауар белгісі ретінде жалпы қабылдауға әсері, сондай-ақ тауарлар мен қызметтерді дараландыру қабілеті ескеріледі.

Мысал:

Белгі Заңның 6-бабы 1-тармағының 6) тармақшасы негізінде «MONTESSORI», «ELEMENTARY», «SCHOOL» сөздік элементтеріне дербес құқықтық қорғау берілмей, осы графикалық орындалуда тұтастай қорғалады.

Белгі Заңның 6-бабы 1-тармағының 3), 6) тармақшалары негізінде «COLOR», «PRINT», «РЕКЛАМНО-ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ КОМПАНИЯ» (жарнамалық-өндірістік компания) сөздік элементтеріне дербес құқықтық қорғау берілмей, осы графикалық орындалуда қорғалады.

Белгі Заңның 6-бабы 1-тармағының 3), 6) тармақшалары негізінде «GIFT» сөздік элементіне және «сыйлық» мағынасындағы араб жазуына дербес құқықтық қорғау берілмей, осы графикалық орындалуда қорғалады.

Ажыратушылық қабілеттің қалыптасуы

Заңның 6-бабының 1-тармағына сәйкес бастапқы ажыратушылық қабілеті жоқ белгілеу, егер ол өтінім берілген күнге пайдалану нәтижесінде ажыратушылық қабілетті иеленсе, тауар белгісі ретінде тіркелуі мүмкін. Бұл ретте белгілеудің тұтынушы тарапынан белгілі бір тұлғаның тауарларын немесе қызметтерін дараландыру құралы ретінде қабылдану қабілеті түсініледі.

Ажыратушылық қабілетті иелену фактісін **өтінім беруші құжатпен растауға тиіс**. Ұсынылған материалдар белгілеудің өтінім берілген күнге дейін іс жүзінде пайдаланылғанын және осындай пайдалану нәтижесінде тұтынушы оны тауарлардың немесе қызметтердің белгілі бір өндірушісімен байланыстыра бастағанын куәландыруға тиіс.

Дәлелдемелер ретінде, атап айтқанда, мыналар ұсынылуы мүмкін:

- осы белгілеумен тауарларды өндіру және өткізу (қызметтер көрсету) көлемдері туралы мәліметтер;

- белгілеуді пайдаланудың ұзақтығы, қарқындылығы және аумағы туралы деректер;

- жарнамалық және маркетингтік материалдар (сыртқы жарнама, интернет-жарнама, БАҚ-тағы жарияланымдар, каталогтар, буклеттер және т.б.);

- белгілеуді ілгерілетуге арналған шығындар туралы мәліметтер;

- тауарлардың азаматтық айналымға енгізілуін растайтын шарттар, шот-фактуралар, жүкқұжаттар;

- белгілеудің танымалдығын растайтын әлеуметтанулық сауалнамалардың немесе маркетингтік зерттеулердің нәтижелері;

- белгілеудің Интернет желісінде болуы туралы мәліметтер (сайттар, әлеуметтік желілер, онлайн-алаңдар);

- белгілеудің тұтынушылар арасында танымал екенін растайтын өзге де құжаттар.

Ұсынылған дәлелдемелерді бағалау кезінде мыналар ескеріледі:

- ұсынылған материалдардың жеткіліктілігі және өзара байланыстылығы;

- пайдалану кезеңі (белгілеу өтінім берілген күнге дейін белгілі болуға тиіс);

- пайдалану географиясы (аумақты қамту);

- тауарларды немесе қызметтерді өткізу көлемі;

- жарнамалық науқанның қарқындылығы;

- белгілеудің тиісті тұтынушылар тобы арасында танылу дәрежесі және т.б.

Белгілеудің сипаттайтын немесе жалпы қолданыстағы белгілеу ретінде емес, дәл даралау құралы ретінде қабылданатынын анықтаудың ерекше маңызы бар.

Белгілеуді иеленген ажыратушылық қабілет негізінде тіркеу ұсынылған материалдармен осындай иелену расталған тауарларға және (немесе) қызметтерге қатысты ғана жүзеге асырылады.

Тауарға немесе оны дайындаушыға, қызметке немесе қызмет көрсететін тұлғаға қатысты, сондай-ақ тауар өндірілген жерге қатысты жаңылыстыруы мүмкін географиялық объектілердің атауларына қатысты жаңылыстыру

Тауар белгілерін құқықтық қорғау саласында жаңылыстыру қабілеті белгілеуді тіркеуге жол берілетіндігін бағалаудың негізгі өлшемшарттарының бірі болып табылады. Оның мазмұны тұтынушы қабылдайтын тауар немесе қызмет туралы ақпараттың анықтығын қамтамасыз етуге, сондай-ақ тұтынушыда тауар, оның сипаттамалары, шығу тегі немесе белгілі бір тұлғамен байланысы туралы қате түсініктің қалыптасуына жол бермеуге бағытталған. Бұл ретте жаңылыстыру деп белгілеудің шындыққа тікелей сәйкес келмеуі ғана емес, сондай-ақ белгілеудің орташа тұтынушыда жалған немесе бұрмаланған ассоциациялар қалыптастыру қабілеті де түсініледі.

Жаңылыстыру қабілетін айқындаудың негізгі талаптары мен қағидаттары белгілеуді әдеттегі хабардарлық пен зейінділік деңгейіне ие «орташа тұтынушының» қабылдауы тұрғысынан кешенді бағалаудан; жеке элементтерді талдаудан гөрі белгілеуден алынатын

жалпы әсердің басымдығынан; семантикалық, көрнекі және фонетикалық қабылдауды ескеруден; белгілеуді мәлімделген тауарлар мен қызметтер тізбесімен салыстырудан; сондай-ақ тауардың нақты сипаттамаларының белгілеу тудыруы мүмкін ассоциацияларға сәйкестігін тексеруден тұрады.

Тауарға немесе қызметке қатысты жалған немесе жаңылыстыруы мүмкін белгілеулер

Тауарға қатысты жалған немесе жаңылыстыруы мүмкін белгілеулер Заңның 6-бабы 3-тармағының 1) тармақшасымен және Қағидалардың 18-тармағымен реттеледі. Аталған нормалар тұтынушыда тауар, оның қасиеттері, сапасы, құрамы, мақсаты, дайындаушысы не көрсетілетін қызметтердің сипаты туралы бұрмаланған немесе дұрыс емес түсінік қалыптастыратын белгілеулерді тіркеуге тыйым салады.

Белгілеуді оның жалғандығы немесе жаңылыстыратын сипаты тұрғысынан бағалау оның барлық элементтерінің мағыналық мәнін талдау арқылы жүзеге асырылады. Бұл ретте мәлімделген белгілеудің өзі, өтінім беруші туралы мәліметтер, мәлімделген тауарлар мен қызметтер тізбесі, сондай-ақ түсіндірме сөздіктерден, энциклопедиялардан, арнайы әдебиеттен және өзге де дереккөздерден алынған деректер назарға алынады. Белгілеудің тұтастай қабылданатыны маңызды: тұтынушыны жаңылыстыруы мүмкін тіпті бір элементтің болуы бүкіл белгілеуді тіркеуден бас тартуға әкеп соғуы мүмкін.

Тұтынушыда тауардың сипаттамалары туралы дұрыс емес түсінік тудыратын белгілеулер жалған немесе жаңылыстыратын белгілеулерге жатады. Бұл белгілеу мен өнімнің нақты қасиеттері, құрамы немесе мақсаты арасындағы сәйкессіздіктен көрінуі мүмкін.

Мысалы, ТҚХС-тың 30-сыныбындағы тауарларға, атап айтқанда шайға, кофеге, қантқа, ұнға және т.б. қатысты мәлімделген белгілеуде «**өсімдік майы**» деген нұсқаудың болуы **жалған** болып табылады, өйткені ол тауарлардың нақты табиғатын көрсетпейді. Сол сияқты, тасымалдауды ұйымдастыруға байланысты қызметтерге (ТҚХС-тың 39-сыныбы) «**стоматология**» белгілеуін пайдалану тұтынушыны осындай қызметтердің сипатына қатысты жаңылыстырады.

Мәлімделген тізбеге сәйкес келмейтін тауарлардың бейнелерін немесе атауларын қамтитын белгілеулер де жаңылыстыратын болып танылады. Мысалы, тізбе әртүрлі сусындарды (минералды және газдалған сулар; жеміс шырындары) қамтыған кезде «сыра» деген жазуы бар бөтелке бейнесін пайдалану тұтынушыда тауар туралы қате түсінік қалыптастырады.

Белгілеу өнімнің мәніне немесе құрамына тікелей қайшы келетін «жалған тауарлар» деп аталатындар ерекше санатты құрайды. Мысалы, шошқа етінен жасалған өнімге қатысты «**халал**» сөзін пайдалану айқын жаңылыстыратын болып табылады. Сол сияқты, құрамында жануардан алынатын компоненттер бар тауарлар үшін «вегандық өнім», құрамында қант болған кезде «қантсыз», лактоза іс жүзінде болған кезде «лактозасыз» белгілеулері жалған деп танылады.

Осылайша, жалған белгілеулер **шындыққа сәйкес келмейтін** не тұтынушыда тауарды қате қабылдауды қалыптастыруы мүмкін мәліметтерді қамтитын белгілеулер болып табылады. Оларды пайдалануға және тіркеуге жол берілмейді, өйткені бұл адалдық қағидаттарына қайшы келеді және тұтынушыны жаңылыстырады.

Тауарларды өндірушіге немесе қызмет көрсететін тұлғаға қатысты жаңылыстыру

Заңның 6-бабы 3-тармағының 1) тармақшасына сәйкес «Тауарға немесе оны дайындаушыға, қызметке немесе оны көрсететін тұлғаға, егер географиялық объект тауардың шығарылған жеріне қатысты жаңылыстыратын болса, сол географиялық объектіге қатысты жалған немесе жаңылыстыруы мүмкін белгілеулерді тіркеуге жол берілмейді».

Қағидалардың 3-параграфы 18-тармағының 1, 3, 4 және 5-абзацтарына сәйкес «Тауарға немесе оны дайындаушыға, қызметке немесе қызмет көрсететін тұлғаға қатысты жалған немесе жаңылыстыруы мүмкін белгілеулер, сондай-ақ тауар өндірілген жерге қатысты жаңылыстыруы мүмкін географиялық объектілердің атаулары тауар белгілері немесе олардың элементтері ретінде тіркелмейді.

Тұтынушының санасында тауарды (қызметті) дайындаушы туралы немесе тауарды (қызметті) дайындаушымен байланыс туралы шындыққа сәйкес келмейтін түсінік тудыруы мүмкін белгілеулер дайындаушыға қатысты жалған немесе жаңылыстыруы мүмкін белгілеулерге жатады.

Тұтынушыларға белгілі белгілеулердің имитациялары тауарларды (қызметтерді) дайындаушыға қатысты тұтынушыны жаңылыстыруы мүмкін белгілеулерге жатады.

Белгілеудің тауарларды (қызметтерді) дайындаушыға қатысты тұтынушыны жаңылыстыру қабілеті іздеу барысында азаматтық айналымда тіркеуге мәлімделген тауарлармен (қызметтермен) біртектес тауарларды (қызметтерді) даралау үшін белгілеуді пайдаланатын, тұтынушыларға әртүрлі дереккөздер арқылы белгілі дайындаушы туралы мәліметтерді анықтау нәтижесінде айқындалады».

Аталған ережелер тұтынушыда тауар өндірушісі, қызмет көрсететін тұлға туралы не олармен байланыстың болуы туралы жалған түсінік қалыптастыруы мүмкін белгілеулерді тіркеуге жол бермеуге бағытталған.

Жаңылыстыру қабілеті, атап айтқанда, тұтынушыларға белгілі және өзге өндірушімен байланыстырылатын белгілеулермен бірдей немесе араласып кететіндей дәрежеде ұқсас белгілеулерді пайдаланған кезде, оның ішінде оларға имитация жасау немесе оларды көшіру жағдайларында орын алуы мүмкін.

Сондай-ақ белгілеуді бұрын құқық иеленушімен қарым-қатынаста болған тұлға (агент, дистрибьютор, серіктес және т.б.) мәлімдеген жағдайлар ескеріледі, бұл өтінім берушінің жосықсыз мінез-құлқын қуәландыруы мүмкін.

Сараптама жүргізу кезінде мәлімделген белгілеуді тұтынушы нақты өндірушімен байланысты не одан шығатын белгілеу ретінде қабылдауы мүмкін бе, жоқ па — сол бағаланады.

Белгілі белгілеумен ассоциацияның болуына немесе болмауына, сондай-ақ тұтынушыда тауардың немесе қызметтің шығу тегі туралы қате түсініктің туындау ықтималдығына ерекше назар аударылады.

Ықтимал жаңылыстыруды анықтау мақсатында мыналар пайдаланылуы мүмкін:

- тауар белгілерінің халықаралық тізілімдерінің деректері (ДЗМҰ / WIPO Global Brand Database);

- өндірушілердің ресми сайттары;
- ашық интернет-дереккөздерден алынған мәліметтер, олардың анықтығы бағаланып;
- электрондық анықтамалықтар, маркетингтік жәһәттер және өзге де жария ресурстар;
- көрмелер, марапаттар және кәсіби іс-шараларға қатысу туралы жарияланымдар;
- іскерлік хат-хабарлар, шарттар және өтінім беруші мен құқық иеленуші арасында қарым-қатынастың болуын растайтын өзге де құжаттар.

Жаңылыстыру мүмкіндігін анықтау кезінде мән-жайлардың жиынтығы ескеріледі, оның ішінде белгілеудің тұтынушылар арасында танымалдығы; белгілеудің сипаты (қиялдағы (фантазиялық) немесе жалпы қолданыстағы сөздер); өзге өндірушілердің белгілеулерімен ұқсастық дәрежесі (имитацияны немесе көшіруді қоса алғанда); тауарлардың және (немесе) қызметтердің біртектілігі; Париж конвенциясына қатысушы елдерде белгілеудің құқықтық қорғалуының болуы; және белгілеудің тұтынушы тарапынан қабылдануын бағалау үшін маңызы бар өзге де мән-жайлар.

Бағалау белгілеудің орташа тұтынушы тарапынан қабылдануын және мәлімделген тауарлар мен қызметтердің сипатын ескере отырып, мән-жайлардың жиынтығы негізінде жүзеге асырылады.

Тауар өндірілген жерге қатысты жаңылыстыру

Тауар белгісінде нақты бір географиялық жермен байланыстырылатын белгілеулерді іс жүзінде басқа жерде өндірілген тауарлар үшін пайдалану тұтынушыны тауардың шығу тегіне қатысты жаңылыстыру әрекеті ретінде қаралуы мүмкін.

Мысалы, өндіруші, мәселен, **Атырауда** орналасқан жағдайда тауар белгісінде «**Алматы**» сөздік белгілеуін пайдалану да жаңылыстыратын деп танылуы мүмкін.

Сараптаманың бірінші кезеңінде мәлімделген белгілеудің географиялық атауды қамтитынын анықтау, ал егер қамтыса — оның танымалдық дәрежесін айқындау қажет. Ол үшін дереккөздердің кең ауқымын: ресми карталарды, энциклопедияларды, сөздіктерді, арнайы анықтамалықтарды, ғылыми әдебиетті, сондай-ақ Интернет желісінен алынған мәліметтерді пайдалану ұсынылады. Географиялық объектінің формальды түрде болуын ғана емес, сонымен қатар оның тұтынушылар арасында танылу деңгейін де ескеру маңызды.

Бұдан әрі географиялық атау мен мәлімделген тауарлар немесе қызметтер арасындағы байланысты бағалау қажет. Егер белгілеу шын мәнінде бар өндіріс орнын тікелей көрсетсе немесе дәстүрлі түрде белгілі бір тауарлармен байланыстырылса (мысалы, халықаралық практика бойынша — шараптар, ірімшіктер, қолөнер бұйымдары), тұтынушыны жаңылыстырудың жоғары тәуекелі бар. Мұндай жағдайларда, әсіресе өтінім беруші көрсетілген жермен іс жүзінде байланысты болмаса, тіркеуден бас тартылуға тиіс.

Егер географиялық атау белгілеудің бөлігі ретінде пайдаланылса, сарапшы өтінім берушінің орналасқан жерінің осы атауға сәйкестігін тексеруге тиіс. Сәйкес келген жағдайда тіркеуге жол беріледі, алайда географиялық элемент, әдетте, қорғалмайтын деп танылуға тиіс. Мұндай тәсіл сипаттайтын немесе шығу тегін көрсететін элементтер бір тұлғамен монополияланбайтын халықаралық практикаға сәйкес келеді.

Тек географиялық атаулардан тұратын белгілеулерге ерекше назар аудару қажет. Егер мұндай белгілеулерді тұтынушы өндіріс орнын көрсету ретінде қабылдаса, олар тіркелуге жатпайды, өйткені олар нарықтың барлық қатысушыларының пайдалануы үшін еркін болып қалуға тиіс. Бұған қоса, тиісті өңірде қызметін жүзеге асыратын үшінші тұлғалардың құқықтарына нұқсан келтірілу мүмкіндігін ескеру қажет.

Аз белгілі географиялық атауларға қатысты неғұрлым икемді тәсіл қолданылады. Егер жалпыға қолжетімді дереккөздерде мұндай объект туралы мәліметтер болмаса не осы жерде тиісті тауарлардың өндірілуі туралы ақпарат болмаса, белгілеу қиялдағы (фантазиялық) деп танылуы мүмкін. Бұл жағдайда құқықтық қорғау беруге жол беріледі, өйткені тұтынушыны жаңылыстыру тәуекелі шамалы.

Географиялық атаулар ауыспалы немесе бейнелі мағынада пайдаланылатын белгілеулер жеке санатты құрайды. Егер мұндай белгілеулер тұтынушыда өндіріс орнымен тұрақты ассоциация қалыптастырмаса және оның тауарды таңдауына әсер етпесе, олар тіркелуі мүмкін. Бұл ретте белгілеудің жалпы контекстін, оның ішінде графикалық және сөздік элементтерін ескеру маңызды.

Халықаралық практиканы ескере отырып, сарапшыға мынадай тәсілдерді де назарға алу ұсынылады: жаңылыстыру ықтималдығын бағалау әдеттегі хабардарлық деңгейіне ие «орташа тұтынушы» тұрғысынан жүргізілуге тиіс; талдау ағымдағы ғана емес, сонымен қатар әлеуетті ассоциацияларды да ескеруге тиіс; беделі бар немесе басқа елдерде қорғалатын географиялық белгілеулер ерекше назар аударуды талап етеді.

Осылайша, шешім қабылдау кезіндегі негізгі өлшемшарттар мыналар болып табылады: географиялық атаудың белгілілігі, оның тауарлармен немесе қызметтермен байланысы, өтінім берушінің орналасқан жерінің сәйкестігі, сондай-ақ тұтынушыны жаңылыстыру ықтималдығы. Осы өлшемшарттарды жүйелі қолдану сараптаманың біркелкілігін, сондай-ақ оның ұлттық нормаларға да, халықаралық стандарттарға да сәйкестігін қамтамасыз етеді.

**Тауардың өндірілген жеріне қатысты жаңылыстыру
негізінде тауар белгісін тіркеуден бас тарту мысалдары**

Белгілеуді қазақстандық өтінім беруші ТҚХС-тың 14-сыныбына қатысты тауар белгісі ретінде тіркеуге мәлімдеді.

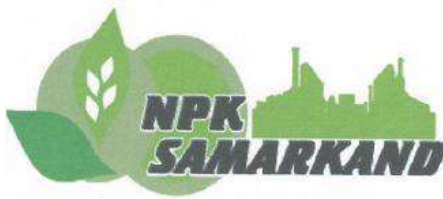
Тауардың өндірілген жеріне қатысты жаңылыстыру негізінде тіркеуден бас тартылды.

Белгілеуді қазақстандық өтінім беруші ТҚХС-тың 03, 35-сыныптарына қатысты тауар белгісі ретінде тіркеуге мәлімдеді.

Тауардың өндірілген жеріне қатысты жаңылыстыру салдарынан тіркеуден бас тартылды, себебі мәлімделген белгілеу құрамында мына бейнені қамтиды:

«Эйфель мұнарасы» – Париж (Франция) орталығындағы металл мұнара, Париждің ең танымал сәулеттік көрікті орны.

Белгілеуді қазақстандық өтінім беруші ТҚХС-тың 01-сыныбына қатысты тауар белгісі ретінде тіркеуге мәлімдеді.

Тауардың өндірілген жеріне қатысты жаңылыстыру салдарынан тіркеуден бас тартылды, себебі мәлімделген белгілеу «Самарканд» географиялық объектісінің атауын қамтиды – Өзбекстанның көлемі және халық саны бойынша үшінші қаласы.

Мазмұны бойынша қоғамдық мүдделерге, ізгілік және мораль қағидаттарына қайшы келетін белгілеулер

Заңның 6-бабы 3-тармағының 4) тармақшасына сәйкес қоғамдық мүдделерге, ізгілік және мораль қағидаттарына қайшы келетін элементтерді білдіретін немесе қамтитын белгілеулерді тауар белгілері ретінде тіркеуге жол берілмейді.

Бұл норма Париж конвенциясының 6-quinquies бабы В бөлігінің 3-тармағының ережелеріне сәйкес келеді, оларға сәйкес, егер белгілеу моральға немесе қоғамдық тәртіпке қайшы келсе, оның ішінде ол теріс қоғамдық реакция тудыруы мүмкін жағдайларда, тіркеуден бас тартылуы не тіркеу жарамсыз деп танылуы мүмкін.

Қоғамдық мүдделерге, ізгілік және мораль қағидаттарына қайшы келетін белгілеулерге әдепсіз, қорлайтын немесе ізгілікке жат сипаттағы сөздік, бейнелеу және өзге де элементтер, сондай-ақ олардың комбинациялары жатады.

Атап айтқанда, мұндай белгілеулерге мыналар жатқызылуы мүмкін:

— нормативтік емес, дәрекі, кемсітетін немесе жаргондық сипаттағы сөздер мен сөз тіркестері;

— адамның қадір-қасиетін, діни сезімдерді немесе ұлттық сана-сезімді қорлайтын бейнелер мен пікірлер;

— зорлық-зомбылыққа, агрессияға, араздыққа шақырулар не өзге де ізгілікке жат ұрандар;

— мемлекеттік немесе діни рәміздерді, тарихи ескерткіштерді не тарихи тұлғалардың рухын қорлау ретінде қабылдануы мүмкін белгілеулер;

— экстремистік, террористік немесе фашистік ұйымдардың символикасы мен атаулары.

Көрсетілген негіз бойынша белгілеуге сараптама жүргізу кезінде оны тұтынушының қалай қабылдауы мүмкін екенін және оның қоғамдық санаға адамгершілік тұрғысынан әсерін бағалауды негізге алу қажет. Талдау белгілеу элементтерінің тікелей мағынасын да, оның тудыруы мүмкін ассоциацияларды да, оның ішінде мәдени, тілдік және әлеуметтік ерекшеліктерді ескере отырып, назарға алуға тиіс.

Белгілеудің оны дараландыру үшін мәлімделген тауарлар мен қызметтер тізбесімен арақатынасына ерекше назар аудару керек. Бір белгілеу пайдалану контекстіне байланысты әртүрлі қабылдануы және тиісінше тіркеуге жол берілетіндігі тұрғысынан әртүрлі бағалануы мүмкін.

Мысалы, ТҚХС-тың 33-сыныбындағы тауарларға (алкогольдік сусындар) қатысты мәлімделген «Қазақ елі» белгілеуі ұлттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіруі және алкоголь өнімін тұтыну контекстінде теріс ассоциациялар тудыруы мүмкін болғандықтан, қоғамдық мүдделерге және мораль қағидаттарына қайшы келеді деп танылуы мүмкін.

Сараптама кезінде сондай-ақ белгілеудің үндестігін және оның әртүрлі тілдерде мағыналық қабылдануы мүмкін екенін ескеру қажет, өйткені жекелеген сөздер немесе тіркестер тұтынушылардың белгілі бір топтары үшін қорлайтын немесе қолайсыз мағынаға ие болуы мүмкін.

Есірткі құралдарының атауларын немесе олардан туындаған сөздерді қамтитын белгілеулер де жол берілмейтін белгілеулер қатарына жатуы мүмкін. Мысалы, ТҚХС-тың 3-сыныбындағы тауарларға қатысты мәлімделген «HEROIN» белгілеуі есірткі заты – «героин» сөзіне сілтеме ретінде қабылдануы мүмкін, бұл оны қоғамдық мүдделерге қайшы келетін белгілеу ретінде тіркеуден бас тартуға негіз болады.

Осылайша, қоғамдық мүдделерге, ізгілік және мораль қағидаттарына қайшы келетін белгілеулер, егер оларды пайдалану теріс қоғамдық реакция тудыруы, тұтынушылардың сезімдерін қорлауы не жалпыға бірдей қабылданған этикалық нормаларды бұзуы мүмкін болса, тіркелуге жатпайды.

Географиялық объектілерді қамтитын белгілеулерге сараптама жүргізу ерекшеліктері.

Белгілеуге сараптама жүргізу кезінде географиялық объектілерді білдіретін немесе өз құрамына енгізетін белгілеулерге ерекше назар аударылады.

Тауардың өндірілген немесе өткізілетін жері тауар өндірілетін географиялық объектілерді: қалаларды, елді мекендерді және т.б. көрсету арқылы айқындалады.

Мұндай мысал ретінде мынадай элементтерді келтіруге болады: **«Қазақстанда жасалған»**, **«China»** және т.б.

Егер тауар белгісі ретінде тіркеуге белгілі бір географиялық объектінің атауын білдіретін немесе өз құрамында қамтитын белгілеу мәлімделсе, мұндай белгілеудің немесе оған енгізілген элементтің тауардың өндірілген жерін көрсету ретінде қабылданатынын не географиялық объектімен шынайы емес байланысы себепті олай қабылданбайтынын, яғни қиялдағы (фантазиялық) болып табылатынын анықтау қажет.

Бұл ретте қорытынды тауар белгісін тіркеу сұралып отырған тауарлар тізбесін талдауды ескере отырып жасалады.

Егер мәлімделген белгілеу өз құрамында тауардың өндірілген жерін көрсету ретінде қабылданатын белгілі бір географиялық объектінің атауын қамтыса, тауар белгісін тіркеу мұндай элемент басым жағдайға ие болмаған және қорғалмайтын элемент ретінде көрсетілген жағдайда жүзеге асырылады.

Мысалдар:

белгі барлық сөздік элементтерге дербес құқықтық қорғау берілмей, тұтастай қорғалады

белгі «SHYMKENT» сөздік элементіне дербес құқықтық қорғау берілмей, тұтастай қорғалады /ҚР «Тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауар шығарылған жерлерінің атаулары туралы» Заңының 6-бабы 1-тармағының 6) тармақшасы/.

Заңның 6-бабы 1-тармағының 2-бөлігіне сәйкес көрсетілген белгілеулер, егер олар тауар белгісінде басым жағдайға ие болмаса, оның қорғалмайтын элементтері ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Минералды суларды, шараптарды немесе күшті спирттік ішімдіктерді сәйкестендіретін географиялық объектілердің атауларын білдіретін немесе қамтитын, осы жерден шықпаған осындай тауарларды белгілеуге арналған белгілеулер, сондай-ақ егер аударма пайдаланылса немесе белгілеу «түрі», «типі», «стилінде» деген немесе басқа да осыған ұқсас сөз тіркестерімен сүйемелденсе

Заңның 6-бабы 3-тармағының 3) тармақшасына сәйкес «Минералды суларды, шараптарды немесе күшті спирттік ішімдіктерді сәйкестендіретін географиялық объектілердің атауларын білдіретін немесе қамтитын белгілеулерді осы жерден шықпаған осындай тауарларды белгілеу үшін, сондай-ақ егер аударма пайдаланылса немесе белгілеу «түрі», «типі», «стилінде» деген немесе басқа да осыған ұқсас сөз тіркестерімен сүйемелденсе, тауар белгілері немесе олардың элементтері ретінде тіркеуге жол берілмейді».

Норма Қазақстан Республикасы қатысушы мемлекеті болып табылатын Дүниежүзілік сауда ұйымы шеңберінде қолданылатын Зияткерлік меншік құқықтарының сауда аспектілері жөніндегі келісімнің (ТРИПС) (ДСҰ келісімі) 22 және 23-баптарының ережелеріне негізделеді.

Бұл ережелер шараптар мен спирттік ішімдіктерге арналған географиялық нұсқамаларды қорғауға қатысты және осы құқықтық нормалардан туындайтындай, шараптарды немесе күшті спирттік ішімдіктерді сәйкестендіретін географиялық нұсқаманы, егер мұндай тауарлар географиялық нұсқамада қамтылған жердің аумағында өндірілмесе, тіпті осы тауарлардың шынайы шығу тегі көрсетілсе де немесе географиялық нұсқама аудармада пайдаланылса не «түрі», «типі», «стилінде», «еліктеу» сияқты немесе соларға ұқсас сөз тіркестерімен сүйемелденсе де, пайдаланудың алдын алуға бағытталған.

Бұл ретте мұндай тауарлардың осы аумақтан шығуымен айқындалатын ерекше сапасы, беделі немесе басқа да сипаттамалары болады.

Осы географиялық объектінің аумағында өндірілмейтін шараптарды немесе спирттік ішімдіктерді сүйемелдеуге арналған белгілеулерді тауар белгісі ретінде тіркеуден Заң ережелеріне сәйкес бас тартылуға тиіс.

Осы географиялық объектінің аумағында өндірілетін шараптарды немесе спирттік ішімдіктерді сүйемелдеуге арналған белгілеулерге Заң ережелеріне сәйкес тауар белгісін тіркеу берілуге тиіс.

Мысалдар:

Франциядан келген өтінім берушіге тауардың өндірілген жерін көрсететіндіктен «Cognac» географиялық атауын қорғалмайтын элемент ретінде көрсете отырып құқықтық қорғау берілді.

Мәлімделген белгілеудің ұлттық өтінім берушісіне мәлімделген тауарлардың дайындаушысына және қасиеттеріне қатысты тұтынушыны жаңылыстыру қабілеті салдарынан бас тартылды.

2-ТАРАУ. Тауар белгісін тіркеуден бас тартудың өзге де негіздері бойынша тексеру

Заңның 7-бабына сәйкес бұрын тіркелген тауар белгілерімен, жалпыға белгілі тауар белгілерімен, неғұрлым ертерек басымдығы бар мәлімделген белгілеулермен, сондай-ақ көрсетілген бапта көзделген өзге де зияткерлік меншік объектілерімен және дараландыру құралдарымен бірдей немесе араласып кететіндей дәрежеде ұқсас белгілеулер тауар белгілері ретінде тіркелуге жатпайды.

Заңның 6-бабында көзделген бас тартудың абсолюттік негіздерінен айырмашылығы, бас тартудың өзге де негіздері тиісті белгілеулерге немесе өзге де қорғалатын объектілерге құқықтары бар үшінші тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауға бағытталған. Осы тексеру шеңберінде мәлімделген белгілеу мен өзге тұлғалардың бұрын туындаған құқықтары арасындағы қақтығыстың болуы немесе туындау мүмкіндігі бағаланады.

Өзге де негіздер бойынша тексеру азаматтық айналымда араласуға әкеп соғуы мүмкін белгілеулерді, оның ішінде бұрын тіркелген немесе мәлімделген тауар белгілерімен, жалпыға белгілі белгілеулермен, өнеркәсіптік үлгілермен, авторлық құқық объектілерімен, сондай-ақ

зияткерлік қызметтің өзге де қорғалатын нәтижелерімен және дараландыру құралдарымен ұқсас болған жағдайларды қоса алғанда, тіркеуге жол бермеу мақсатында жүзеге асырылады.

Сараптама жүргізу кезінде Заңның 7-бабында белгіленген құқықтық негіздердің жиынтығы, оның ішінде көзделген жағдайларда құқық иеленушінің келісімін алу қажеттігі туралы ережелер, сондай-ақ объектілердің жекелеген санаттарын (оның ішінде географиялық нұсқамаларды, әдебиет және өнер туындыларын, тектерді, есімдерді және өзге де жеке белгілеулерді, сондай-ақ тарихи және мәдени мұра объектілерін) пайдалануды реттейтін арнаулы қағидалар ескеріледі.

Осылайша, өзге де негіздер бойынша тексеру мәлімделген белгілеуге құқықтық қорғау беру кезінде бірдей және ұқсас белгілеулерді анықтауға және үшінші тұлғалардың бұрын туындаған құқықтарымен ықтимал қақтығысты айқындауға бағытталған сараптама кезеңі болып табылады.

Бірдейлік және араласып кететіндей дәрежеде ұқсастық ұғымы

Егер белгілеу басқа белгілеумен барлық элементтері бойынша сәйкес келсе, ол сол белгілеумен бірдей болып есептеледі.

Егер белгілеу жекелеген айырмашылықтарына қарамастан басқа белгілеумен тұтастай ассоциацияланса, ол сол белгілеумен араласып кететіндей дәрежеде ұқсас болып есептеледі.

Белгілеулердің ұқсастығын бағалау жалпы әсер негізінде жүргізіледі, ол, оның ішінде, мәлімделген белгілеудің құрамында болуы мүмкін қорғалмайтын элементтерді ескере отырып қалыптасады. Бұл ретте жалпы әсердің қалыптасуы белгілеулердің кез келген ерекшеліктерінің, оның ішінде басым сөздік немесе графикалық элементтердің, олардың композициялық және түстік шешімінің әсерімен болуы мүмкін. Белгілеулер сөз, сөздер тіркесі, бейне және т.б. түрінде ұсынылуы мүмкін екендігіне сүйене отырып, жалпы әсер көрнекі (визуалды) және/немесе есту арқылы қабылданатын болуы мүмкін.

Белгілеулердің ұқсастығы белгілеулер мәлімделген (тіркелген) тауарлардың (қызметтердің) біртектілігімен байланысты. Тауарлар (қызметтер) біртектес болған кезде белгілеулердің араласу ықтималдығы артады.

Салыстырылатын белгілеулердің араласу дәрежесі барлық факторлардың жиынтығын талдау кезінде бағаланады: белгілеулердің ұқсастық дәрежесі, тауарлар мен қызметтердің біртектілік дәрежесі, тауар белгісінің танымалдығы, тауар белгілері сериясының (ортақ ажыратушы элементпен біріктірілген тауар белгілері тобының) болуы және басқалар. Мәлімделген белгілеулер мен тауар белгілерінің араласу мүмкіндігін бағалау оларды мәлімделген немесе қорғалатын түрінде салыстыру кезінде жүзеге асырылады.

Тауар белгілеріне берілген өтінімдерге сараптама жүргізу кезінде белгілеулердің бірдейлігін анықтау қиындық туғызбайды.

Салыстырылатын белгілеулердің үшінші тұлғаның бұрын тіркелген тауар белгісімен (тіркеуге берілген белгілеуімен) салыстырғанда өзгеше әсер қалдырмайтын елеусіз айырмашылықтары (мысалы, әріптердің жуандығы, көлбеулігі) болған жағдайларда, олар бірдей әсер қалдыратындықтан, сараптама оларды да бірдей деп тануы мүмкін.

Бірдей белгілеулер/тауар белгілері	
DIAFORMIN	DIAFORMIN
AMADEUS	AMADEUS

Сараптама кезінде бір тұлғаның атына мәлімделген белгілеулерге ерекше назар аудару қажет. Мәселен, Заңның 7-бабы 1-тармағының 1) тармақшасы, оның ішінде, сол бір тұлғаның сол тауарларға немесе қызметтерге қатысты бірдей тауар белгілері тауар белгілері ретінде тіркелуге жатпайтынын белгілейді.

Осы негіз бойынша мәлімделген белгілеуді тіркеу немесе тіркеуден бас тарту туралы шешім қабылдау кезінде мынадай мән-жайларды жиынтығында бағалауды негізге алған жөн:

- Мәлімделген белгілеу анықталған тауар белгісіне қатысты бірдей, яғни мұнда барлық элементтер бойынша сәйкестік болуы тиіс;

- Өтінім беруші және Қазақстан Республикасының аумағында тіркелген және қолданыстағы анықталған тауар белгісінің иесі (құқық иеленушісі) атауы, ұйымдық-құқықтық нысаны, мекенжайы сәйкес келетін бір тұлға болып табылады;

- Мәлімделген белгілеу мен анықталған тауар белгісінің салыстырылатын тауарлары және/немесе қызметтері сол бір тауарлар және/немесе қызметтер болып табылады.

Бұл жағдайда «сол тауарлар және/немесе қызметтер» деген тіркес біртектес тауарлар және/немесе қызметтерді білдірмейді, мәлімделген тізбенің анықталған белгінің тізбесімен толық сәйкес келуін көрсетеді (әртүрлі аудармашыларда (гугл, яндекс, дипл) болатын шамалы қателікке байланысты мәлімделген тауарға қатысты қорғалатын тауар сол тауардың синонимі ретінде қабылдануы мүмкін жағдайлар бар және мұндай жағдайларда, егер тауар жаңғыртылған болып табылмаса, бірдейлік бойынша бас тарту қажет).

Белгілеулердің араласып кететіндей дәрежеде ұқсастығын анықтау анағұрлым күрделі болып табылады.

Сөздік белгілеулердің ұқсастығын анықтау

Сөздік белгілеулер мыналармен салыстырылады:

- стандартты қаріппен де, ерекше графикалық бейнеде де орындалған сөздік белгілеулермен;
- құрамына сөздік элементтер кіретін аралас белгілеулермен.

Сөздік белгілеулердің ұқсастығы **фонетика** (дыбыстық ұқсастық), **графика** (көрнекі ұқсастық) және **семантика** (мағыналық ұқсастық) сияқты өлшемшарттар негізінде айқындалады.

Аталған өлшемшарттар ұштасымда ескеріледі.

Екі сөздік белгілеуді салыстыру кезінде олардың көрсетілген өлшемшарттардың әрқайсысы бойынша жеке де, жиынтығында да ұқсастығының бар-жоғын анықтау қажет.

Мағынасы жағынан бір-бірімен байланыспаған екі және одан да көп сөзден тұратын сөздік белгілеулердің сараптамасы әрбір сөз бойынша жеке де, тұтас белгілеу бойынша да жүргізіледі (мысалы, «**Terraflex Titanum**»).

Екі және одан да көп сөзден тұратын сөздік белгілеулерге сараптама жүргізу кезінде белгілеудің жекелеген элементтерін емес, тұтас белгілеуді ескеру қажет. Бұл сөздер мағынасы жағынан өзара байланысты болып, біртұтас бейнені немесе ойды қалыптастыратын жағдайларда аса өзекті.

Тұрақты сөз тіркестері мен фразеологизмдер ерекше топты құрайды, мысалы:

- тұрақты сөз тіркестері — «золотое руно», «бабье лето»;
- фразеологизмдер — «ақ жүрек», «ақ көңіл», «шапка Мономаха», «золотой телец».

Бұл ретте белгілеудің графикалық орындалуын, оның ішінде мыналарды назарға алу қажет:

- сөздердің бір немесе бірнеше жолда орналасуы;
- сөздердің біртұтас мағыналық тұтастық ретінде қабылдануына ықпал ететін ұсыну тәсілі.

Мұндай кешенді бағалау сөздік белгілеудің біртұтас ретінде, оның ішінде тілде белгілі бір мағынасы бар тұрақты тіркес ретінде қабылдана ма, соны анықтауға мүмкіндік береді.

Егер сөздік белгілеу қорғауға қабілетті және қорғауға қабілетсіз элементтерден тұрса (мысалы, «**Есентай инжиниринг**», «**Талан тауэрс**»), ұқсастықты талдау кезінде дәл қорғауға қабілетті элементтер ескеріледі. Сонымен қатар қорғауға қабілетсіз элементтердің сәйкес келуі белгілеулердің ұқсастығын күшейтуі мүмкін (мысалы, «**Medec international - Midek international**», «**ВЕГА КОСМЕТИКА - VEGAS COSMETICS**»), және керісінше, қорғауға қабілетсіз элементтердің айырмашылығы белгілеулердің ұқсас еместігінің артуына ықпал етуі мүмкін (мысалы, «**Elkom plus - Elikom trusn**»).

Сөздік белгілеулердің құрамына күшті элементтер де, әлсіз элементтер де кіруі мүмкін. Күшті элементтер түпнұсқалы болып, ажыратушылық қабілетке ие болады. Әлсіз элементтерге, атап айтқанда, қорғауға қабілетсіз элементтер жатады (мысалдар, «**Эко**», «**Инфо**», «**Плюс**»,

«Авто», «Фито», «Мега», «Фарм»). Кейбір жағдайларда күшті элементтер әлсіз элементтерді қосу арқылы бір тұлғаның белгілер сериясын құрауы мүмкін.

Сол күшті элементі бар мәлімделген белгілеу тиісті белгілер сериясымен араласып кететіндей дәрежеде ұқсас деп қаралуы мүмкін.

Тауар белгілерінің сериясы пайдаланылады деген қорытындыға келу үшін негізінде бір элемент жатқан кемінде үш тауар белгісін пайдалану қажет. Бірыңғай элементпен біріктірілген тек екі тауар белгісін пайдалану тауар белгілерінің сериясын пайдалану ретінде қаралуы мүмкін емес. Тауар белгілерінің сериясын құрау үшін ортақ элемент тауар белгілерінің құрамында сол бір позицияда, мысалы, сөздің тек басында немесе тек соңында орналасуы, сондай-ақ сол мағыналық мәнде пайдаланылуы тиіс (мысалдар, «Милдр, Милдро, Милдрон, Милдронат, Милдронат плюс», «TEVATROPIMUM, TEVAGRASTIM, TEVA-SEPTOL, TEVALSAM»).

Егер жаңа мәлімделген белгілеуде бірдей элемент бұрынғы тауар белгілерінің сериясындағыдан өзге позицияда орналасса, бұл тұтынушыда осы белгілеудің көрсетілген серияға тиесілігі туралы түсінік жоқ деген қорытындыға әкелуі мүмкін (мысалы, «ТЕВАТЕНЗ» белгісі серияны құрайтын белгілердің соңында «ТЕВА» элементі орналасқан «ТЕВА-» белгілер сериясымен ассоциацияланбауы ықтимал).

Сөздік белгілеулердің дыбыстық ұқсастығын анықтау

Дыбыстық (фонетикалық) ұқсастық мынадай белгілер негізінде айқындалады:

- салыстырылатын белгілеулерде (тауар белгілерінде) жақын және сәйкес келетін дыбыстардың болуы;
- белгілеулерді (тауар белгісін) құрайтын дыбыстардың жақындығы;
- жақын дыбыстар мен дыбыс тіркесімдерінің бір-біріне қатысты орналасуы;
- сәйкес келетін буындардың болуы және олардың орналасуы;
- белгілеулердегі (тауар белгісіндегі) буындар саны;
- белгілеулердің (тауар белгісінің) құрамындағы сәйкес келетін дыбыс тіркесімдерінің орны;
- дауысты дыбыстар құрамының жақындығы;
- дауыссыз дыбыстар құрамының жақындығы;
- белгілеулердің (тауар белгісінің) сәйкес келетін бөліктерінің сипаты;
- бір белгілеудің екіншісіне енуі;
- екпін.

Сөздік белгілеулер ұқсастығының жоғарыда аталған белгілері дыбыстық бейнені жасау кезіндегі және тұтынушының қабылдауы кезіндегі айқындаушы мәніне қарай әрқайсысы жеке де, әртүрлі ұштасымда де ескерілуі мүмкін.

Дыбыстық ұқсастықтың неғұрлым кең таралған жағдайларын атап өтейік:

1) дыбысталудың бірдейлігі

Zoomlion - Зумлион

Эклипс - Eclipse

Хеплион - Ксеплион

Doublmint – Даблминт

Пейджерком – Pagercom

Kris – Criss

Phantom – Фантом

2) белгілеулердің бастапқы бөліктері дыбысталуының бірдейлігі және соңғы бөліктері дыбысталуының ұқсастығы:

Белкод - Belcot

Megalong – Megalomk
Вечереенка – Вечеринка

3) белгілеулердің бастапқы бөліктері дыбысталуының ұқсастығы және соңғы бөліктерінің бірдейлігі

Aton – Eaton
Kamstar – Kanstar
Feron – Firon
Dolanna – Dolonna

4) белгілеулердің бастапқы және соңғы бөліктері дыбысталуының бірдейлігі және ортаңғы бөліктері дыбысталуының ұқсастығы:

Almonofen – Almunafen
Floralac – Floralike
Нурфлокса - Norfloxa

5) белгілеудің ортаңғы бөліктері дыбысталуының бірдейлігі және бастапқы және соңғы бөліктері дыбысталуының ұқсастығы:

Aribolt – Oribold
Нерокс – Neurtox
Дельфин - Dolphon

6) бір белгілеудің екіншісіне фонетикалық енуі:

Альфа – Альфабанк
Diamante – Diamant

Дыбыстық ұқсастықты талдау кезінде белгілеудің фонетикалық қабылдануын, буындардың саны мен реттілігін, интонацияны ескеру қажет. Латын әріптерімен орындалған белгілеулер сөз құрамында пайдаланылған әріп тіркесімдеріне қарай әртүрлі оқылуы мүмкін.

Дыбыстық ұқсастықты бағалау белгілеуде фонетикалық тұрғыдан жаңғыртылуы мүмкін символдар мен басқа да элементтер болған кезде ескеріледі.

Сөздік белгілеулердің графикалық ұқсастығын анықтау

Графикалық (көрнекі) ұқсастық мынадай белгілер негізінде айқындалады:

- жалпы көрнекі әсер;
- кәріп түрі;
- әріптердің сипатын ескере отырып графикалық жазылуы (мысалы, баспа немесе жазба, бас немесе кіші әріптер);
- әріптердің бір-біріне қатысты орналасуы;
- сөз жазылған әріптердің әліпбиі;
- әріптер саны;
- сөздердің жолда орналасуы;
- түс немесе түстер үйлесімі.

Графикалық ұқсастық белгілеулердің ұқсастығын күшейтуі немесе, керісінше, оны әлсіретуі мүмкін. Сөздік белгілеулердің бір әліпбиде орындалуы белгілеулердің графикалық ұқсастығын күшейтуі мүмкін. Егер белгілеулер түпнұсқалы графикалық мәнерде орындалса, ұқсастық әлсірейді. Бұл ретте сөздік белгілеудің түпнұсқалы графикалық мәнерде орындалуы осы белгілеудің сөздік сипатын жоғалтуына әкелуі мүмкін екенін және мұндай белгілеудің сараптамасы аралас белгілеулерге қойылатын талаптарға сәйкес жүргізілетінін ескеру қажет.

Сөздік белгілеулердің семантикалық (мағыналық) ұқсастығын анықтау

Сөздік белгілеулердің семантикалық (мағыналық) ұқсастығы олардың мағыналық мазмұны мен тұтынушының жалпы қабылдауы негізге алына отырып айқындалады. Бағалау кезінде мыналар ескеріледі:

- белгілеулерге салынған ұғымдардың, идеялардың және мағыналық бейнелердің ұқсастығы;
- дербес мағыналық мәні бар және белгілеудің басым (логикалық екпін түсетін) элементі ретінде қабылданатын сәйкес келетін элементтің болуы;
- белгілеулердің мағыналық мазмұнының қарама-қарсылығы, егер ол олардың жалпы қабылдануына әсер етсе.

Сараптама жүргізу кезінде семантикалық ұқсастық фонетикалық және графикалық ұқсастықпен өзара байланыста бағаланатынын ескеру қажет. Мағыналық мәннің сәйкес келуінің өзі әрдайым белгілеулердің ұқсастығын көрсете бермейді, алайда фонетикалық немесе графикалық ұқсастықпен жиынтығында олардың тұтынушы тарапынан араласу ықтималдығын күшейтуі мүмкін.

Бағалау кезінде сондай-ақ араласу ықтималдығына әсер етуі мүмкін мән-жайлар, оның ішінде басымдығы неғұрлым ерте тауар белгісінің танымалдығы, бір құқық иеленушіге тиесілі тауар белгілері сериясының болуы, тауарлардың және (немесе) қызметтердің біртектілігі, сондай-ақ белгілеулерді тұтынушылардың тиісті тобының қабылдауына әсер ететін өзге де мән-жайлар назарға алынады.

Сонымен бірге мағыналық өлшемшарттың дербес мәні де болуы мүмкін. Салыстырылатын белгілеулердің әртүрлі мағыналық мазмұны, егер белгілеулер тұтастай алғанда әртүрлі мағыналық ассоциациялар қалыптастырса және тұтынушы оларды әртүрлі деп қабылдаса, жекелеген фонетикалық немесе графикалық сәйкестіктер болған кезде де олардың ұқсастығы туралы қорытындыны жоққа шығаруы мүмкін.

Егер салыстырылатын белгілеулердің мағыналық мазмұны әртүрлі болса және тұтынушыда әртүрлі ассоциациялар туғызса, сөздерде ортақ түбірдің болуы не сөздердің бір тақырыптық топқа жатуы өздігінен семантикалық ұқсастықты көрсетпейді.

Егер салыстырылатын сөздік белгілеулердің дербес мағыналық мәні болмаса және олар қиялдағы (фантазиялық) не жасанды түрде жасалған сөздер ретінде қабылданса, олардың ұқсастығын бағалау кезінде семантикалық өлшемшарт қолданылмайды. Мұндай жағдайларда мағыналық айырмашылықтардың болмауы белгілеулерді мазмұны бойынша ажырату мүмкіндігін жоққа шығарады, соның салдарынан фонетикалық және графикалық өлшемшарттар айқындаушы мәнге ие болады.

Фонетикалық және (немесе) графикалық ұқсастық дәрежесі жоғары болған кезде мұндай белгілеулерді ұқсас деп тану ықтималдығы, әдетте, артады.

Сөздік белгілеулердің араласып кететіндей дәрежеде ұқсастығының мысалдары

DaSTAR.xan

**DASTARKHAN
ДАСТАРҚАН**

BETTULLA

BETULLA BIANCA

preMIX

PREMIX

KƏRƏM

ULTIMATE

ULTIMATE MMA

Амир

ALAMIR

Ұқсас емес тауар белгілерінің мысалдары

WINDUZA

VIDAZA

Әріптік және цифрлық элементтердің ұқсастығын анықтау

Әріптік және цифрлық элементтер мыналармен салыстырылады:

- стандартты қаріппен де, ерекше графикалық бейнеде де орындалған әріптік және цифрлық элементтермен;

- құрамына әріптік және (немесе) цифрлық элементтер кіретін аралас белгілеулермен.

Әріптік және цифрлық элементтердің ұқсастығын айқындау кезінде сөздік белгілеулердің дыбыстық ұқсастық белгілері қолданылмайды.

Әріптік және цифрлық элементтердің ұқсастығы мынадай белгілер ескеріле отырып, олардың графикалық (көрнекі) қабылдануы бойынша айқындалады:

- жалпы көрнекі әсер;
- қаріп түрі;
- әріптердің сипаты ескерілген графикалық орындалуы (мысалы, баспа немесе жазба, бас немесе кіші әріптер);
- әріптердің және (немесе) цифрлардың бір-біріне қатысты орналасуы;
- пайдаланылатын әліпби;
- түс немесе түстер үйлесімі (егер түсті қорғау мәлімделсе).

Әріптік және цифрлық элементтерді салыстыру кезінде олардың ұқсастығын көрсетілген белгілердің әрқайсысы бойынша жеке-жеке де, олардың жиынтығы бойынша да бағалау қажет.

Бірнеше әріптік және (немесе) цифрлық элементтерден тұратын белгілеулерге сараптама жүргізу кезінде жекелеген әріптерді немесе цифрларды салыстырумен шектелмей, белгілеудің жалпы көрнекі қабылдануына сүйену қажет.

Жекелеген әріптердің немесе цифрлардың сәйкес келуі, егер олардың графикалық орындалуындағы, композициясындағы, пайдаланылатын әліпбидегі не өзге де көрнекі белгілердегі айырмашылықтар өзгеше жалпы көрнекі әсер қалыптастырса, өз алдына белгілеулердің ұқсастығын куәландырмайды. Сонымен бірге, егер белгілеулер тұтастай алғанда тұтынушы тарапынан көрнекі тұрғыдан жақын ретінде қабылданса, жекелеген элементтердегі айырмашылықтар белгілеулерді ұқсас деп тануды жоққа шығармайды.

Әріптік белгілеулердің ұқсастығын бағалау кезінде тиісті әріптік белгілеудің танымалдық дәрежесін ескеру ұсынылады. Егер әріптік белгілеу тауар белгісі немесе дараландырудың өзге де құралы ретінде кеңінен танымал болса (мысалы, **BMW**, **KFC**, **IBM**, **LG**), бірдей не көрнекі қабылдануы бойынша ұқсас әріптік белгілеуді пайдалану, тіпті жекелеген графикалық айырмашылықтар болған кезде де, тұтынушыда құқық иеленушімен ассоциациялар туғызуы мүмкін. Мұндай жағдайларда белгілеулердің ұқсастығын кешенді бағалау кезінде осындай ассоциациялардың туындау ықтималдығы ескерілуге жатады.

Әріптік белгілеулердің ұқсастығын бағалау кезінде олардың құрамына кіретін әріптердің санын да ескеру ұсынылады. Екі немесе үш әріптен тұратын белгілеулерде әрбір әріп жалпы көрнекі қабылдауға елеулі әсер етеді, сондықтан ұқсастықты бағалау кезінде тіпті бір таңбадағы айырмашылықтың шешуші мәні болуы мүмкін. Төрт және одан да көп әріптен тұратын (сөздік сипат құрамайтын) белгілеулерде әріптердің реттілігі, құрылымы, композициясы және жалпы көрнекі әсер неғұрлым үлкен мәнге ие болады. Бұл ретте бірнеше әріптің не олардың реттілігінің сәйкес келуі өз алдына белгілеулерді ұқсас деп тану үшін жеткілікті негіз болып табылмайды және басқа көрнекі белгілермен жиынтықта бағалануға тиіс.

Бейнелеу және көлемді белгілеулердің, сондай-ақ аралас, бейнелеу және көлемді белгілеулердегі бейнелеу элементтерінің ұқсастығын айқындау.

Бейнелеу не көлемді белгілеулер, **аралас, бейнелеу және көлемді белгілеулердегі бейнелеу элементтері** мыналармен салыстырылады:

- бейнелеу белгілеулерімен;
- композициясына бейнелеу және (немесе) көлемді элементтер кіретін аралас

белгілеулермен;

- көлемді белгілеулермен.

Бейнелеу не көлемді белгілеулердің ұқсастығы мынадай сипаттамалар негізінде айқындалады:

- сыртқы пішіні;

- симметрияның болуы немесе болмауы;

- мағыналық мәні (ұқсас ассоциациялар);

- бейнелердің түрі мен сипаты (натуралистік, стильдендірілген, карикатуралық);

- түстер мен реңктердің үйлесімі.

Аталған сипаттамалар әрқайсысы жеке-жеке де, түрлі үйлесімдерде де ескерілуі мүмкін.

Бейнелеу және көлемді белгілеулерді салыстыру кезінде, егер осы белгілеулерде жалпы әсерге елеулі түрде ықпал ететін қандай да бір элемент сәйкес келсе немесе белгілеулердің бірдей немесе ұқсас контурлары, композициялық құрылысы болса, не олар бір нәрсені ұқсас түрде бейнелейтін болса және соған байланысты бір-бірімен ассоциацияланатын жағдайда ұқсастық белгіленуі мүмкін.

Бейнелеу және көлемді белгілеулердің ұқсастығын айқындау кезінде белгілеулерді салыстыру кезінде алынатын алғашқы әсер аса маңызды болып табылады. Алғашқы әсер бейнелеу және көлемді белгілеулердің ұқсастығын айқындау кезінде аса маңызды болып табылады, өйткені дәл алғашқы әсер мұндай тауарды бұрын сатып алған тұтынушылардың тауар белгілерін қабылдауына барынша жақын. Егер алғашқы әсер кезінде салыстырылатын белгілеулер ұқсас болып көрінсе, ал кейінгі талдау жекелеген элементтердің алшақтығы есебінен айырмашылықты анықтаса, белгілеулердің ұқсастығын бағалау кезінде алғашқы әсерді басшылыққа алу орынды.

Көру арқылы қабылдау кезінде объектіні қарау оның сыртқы контурынан басталатындықтан, бірінші кезекте дәл сол есте сақталады. Сондықтан белгілеулердің ұқсастығын бағалау белгілеулердің ішкі бөлшектеріндегі елеусіз алшақтықты назарға алмай, олардың сыртқы пішінінің ұқсастығына негізделуге тиіс.

Бейнелеу және көлемді белгілеулердің түстері, реңктері үйлесімдерінің ұқсастығы қосалқы белгі болып табылады. Көрсетілген ұқсастық, әдетте, нақты бейнені емес, түрлі түстер мен реңктердің үйлесімін білдіретін бейнелеу белгілеулерін салыстыру кезінде негізгі рөл атқарады, өйткені мұндай белгілеулердің ажыратушылық қабілеті дәл түстердің және/немесе реңктердің белгілі бір үйлесіміне негізделеді.

Бейнелеу және көлемді белгілеулерді салыстыру кезінде осы белгілеулерді құрайтын элементтердің маңыздылығын ескеру қажет. Бейнелеу немесе көлемді белгілеудің құрамындағы қандай да бір элементтің маңыздылығын айқындау кезінде тауар белгісінің функциясын басшылыққа алу қажет, яғни осы элементтің белгілеудің ажыратушылық функцияны орындауына қаншалықты ықпал ететінін анықтау қажет. Атап айтқанда, осы белгілеулердің мынадай элементтерінің бірдейлігі немесе ұқсастығы салыстырылатын белгілеулердің ұқсастығы туралы қорытындыға әкелуі мүмкін:

- кеңістікте басым болатын;

- белгілеулерді қабылдау кезінде назарды өзіне аудартатын (бірінші кезекте мұндай белгілеулерге адамдардың, жануарлардың, өсімдіктердің және адамды қоршаған басқа да объектілердің бейнелері, сондай-ақ белгілеудің құрамында басым болған жағдайда әріптердің, цифрлардың бейнелері жатады);

- оңай есте қалатын (мысалы, симметриялы элементтер, абстрактілі емес, нақты объектілердің бейнелерін білдіретін элементтер).

Бейнелеу/көлемді белгілеулердің араласып кететіндей дәрежеде ұқсастығының мысалдары

Аралас белгілеулердің ұқсастығын айқындау

Аралас белгілеулер мыналармен салыстырылады:

- аралас белгілеулермен;
- тексерілетін аралас белгілеудің құрамына элементтер ретінде кіретін белгілеу түрлерімен.

Аралас белгілеулердің ұқсастығын айқындау кезінде осы Ұсынымдардың бөлімдерінде келтірілген белгілер мен ережелер пайдаланылады.

Аралас белгілеулердің ұқсастығын бағалау кезінде мәлімделген белгілеуде бірдей немесе ұқсас элемент алатын орынның маңыздылығы ескеріле отырып, тұтастай алғандағы бүкіл белгілеудің де, оның құрамдас элементтерінің де ұқсастығы айқындалады.

Ұқсастықты айқындау үшін бірінші кезекте салыстырылатын белгілеулер тұтастай қаралуға тиіс. Салыстырылатын белгілеулерден алынатын жалпы көрнекі әсерді бағалау қажет. Одан кейін салыстырылатын белгілеулердің ұқсас элементтерінің белгілеудегі орналасуын ескере отырып, олардың рөлін, ұқсас элементтердің басым болып табылатын-табылмайтынын, белгілеудің жалпы композициясында орталық орын алатын-алмайтынын анықтау қажет. Аралас белгілеудің қандай да бір элементінің маңыздылығын зерттеу кезінде элементтің неғұрлым ірі өлшемдерінен де, оның композицияда қабылдау үшін неғұрлым ыңғайлы орналасуынан да туындауы мүмкін оның көрнекі басымдығын ескеру қажет.

Бейнелеу және сөздік элементтерден тұратын аралас белгілеуде, әдетте, сөздік элемент негізгі элемент болып табылады, өйткені ол бейнелеу элементіне қарағанда оңай есте қалады және белгілеуді қабылдау кезінде тұтынушының назары дәл соған аударылады. Аралас белгілеудің басым сөздік элементі сөздік белгілеумен немесе басқа аралас белгілеудің басым сөздік элементімен бірдей немесе ұқсас болған кезде мұндай белгілеулер ұқсас деп танылады.

Сөздік белгілеу мен ұқсас сөздік элементті қамтитын аралас белгілеудің араласып кететіндей дәрежеде ұқсастығының мысалдары

BOOM

ARSENAL

SmartCloud

ТУЛПАР

ТУЛПАР

SAUVAGE
САВАЖ

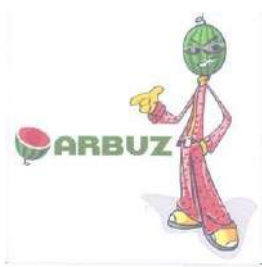
БУФЕТ

ЛЕПИМ ВАРИМ
— Пельмени-да-хитанья —

LUXOS

Arbooz

TODO

PEPPER

NEXEN HEKCEH

ИммуниТИ
ImmuniTEA

FAUST

Ұқсас сөздік/бейнелеу элементті қамтитын аралас белгілеулердің араласып кететіндей дәрежеде ұқсастығының мысалдары

FIRM FILTER

Аралас белгілеудің бейнелеу элементі де сөздік элементпен қатар тауарды дараландыруда елеулі рөл атқаруы мүмкін. Аралас белгілеудегі бейнелеу элементінің маңыздылық дәрежесі осы элементтің қаншалықты түпнұсқа екеніне, оның мәлімделген белгілеудің композициялық шешіміндегі рөлі қандай екеніне, сондай-ақ оның бүкіл белгілеудің жалпы композициясымен байланыстылық дәрежесіне байланысты.

Аталған факторлар жеке-жеке де, жиынтықта да ескерілуі мүмкін.

Аралас белгілеулердің бейнелеу элементтерінің бірдейлігі немесе ұқсастығы анықталған кезде салыстырылатын аралас белгілеулер олардың сөздік элементтері әртүрлі болған кезде де ұқсас деп танылуы мүмкін.

**Сөздік элементтері әртүрлі аралас белгілеулердің араласып
кететіндей дәрежеде ұқсастығының мысалдары**

Сонымен қатар, аралас белгілеудегі элементтің маңыздылығы бұл элементтің белгілеудің өзінің негізгі функциясын, яғни бір өндірушілердің тауарлары мен қызметтерін басқа өндірушілердің біртектес тауарлары мен қызметтерінен ажыратуды жүзеге асыруына қандай дәрежеде ықпал ететініне де байланысты екенін ескеру қажет.

Сараптама жүргізу кезінде тауар белгілерінде әртүрлі тұлғалар жиі пайдаланатын, осыған байланысты ажыратушылық қабілетін жоғалтқан бейнелеу элементтері (мысалы, жер шарының, бес бұрышты жұлдыздың бейнесі) бар екенін ескеру қажет.

Тауар белгілерінде жер шары бейнесінің жиі пайдаланылуы осы элементтің ажыратушылық қабілетін әлсіретті. Сондықтан аралас белгілеулерде жер шарының бірдей немесе араласып кететіндей дәрежеде ұқсас бейнелерінің болуы осы белгілеулерді араласып кететіндей дәрежеде ұқсас деп тануға негіз бола алмайды.

Белгілеулерде жер шары бейнесін пайдалану мысалдары

Ған ұқсас емес белгілеулердің мысалы

Мысалы, сөздік элементтерді жазуда бірдей немесе араласып кететіндей дәрежеде ұқсас қаріптерді пайдалану аралас белгілеулерді араласып кететіндей дәрежеде ұқсас деп тануға негіз болып табылмайды, өйткені мұндай белгілеулерді қабылдау кезінде сөздік элемент басым болып табылады және тауарды дараландыруда дәл сол басты рөл атқарады.

Сөздік және бейнелеу элементтерінің біріктірілуі салдарынан элементтердің (тек сөздік немесе тек бейнелеу) ұқсастығы әлсіреуі мүмкін екенін ескеру қажет. Сондықтан аралас белгілеулердің ұқсастығын бағалау кезінде осы белгілеулер тұтастай туғызатын ассоциацияларды да басшылыққа алу қажет.

Тауарлардың және (немесе) қызметтердің біртектілігін айқындау

Заңның 7-бабы 1-тармағының 1) және 3) тармақшаларына сәйкес мыналармен бірдей немесе араласып кететіндей дәрежеде ұқсас белгілеулер тауар белгілері ретінде тіркелуге жатпайды:

- біртектес тауарларға немесе қызметтерге қатысты Қазақстан Республикасында тіркелген не халықаралық шарттар күшіне орай Қазақстан Республикасының аумағында қорғалатын, неғұрлым ерте басымдығы бар және басқа тұлғаға тиесілі тауар белгілерімен не сол тауарларға немесе қызметтерге қатысты сол тұлғаның бірдей тауар белгілерімен, Заңның 6-тарауына сәйкес тіркелуі жарамсыз деп танылған немесе тоқтатылған тауар белгілерін қоспағанда;

- біртектес тауарларға немесе қызметтерге қатысты басқа тұлғаның атына неғұрлым ерте басымдықпен тіркеуге мәлімделген белгілеулермен (кері қайтарып алынған өтінімдерді және іс

жүргізу тоқтатылған өтінімдерді қоспағанда) не сол тауарларға немесе қызметтерге қатысты сол тұлғаның бірдей белгілеулерімен.

Тауарлардың және (немесе) қызметтердің біртектілігін айқындау кезінде тұтынушыда тиісті тауарлар немесе қызметтер бір өндірушіден (орындаушыдан) не өзара экономикалық байланысты тұлғалардан шығады деген түсініктің туындау мүмкіндігі анықталады.

Тауарлардың біртектілігін бағалау кезінде мынадай белгілер ескерілуі мүмкін:

- тауарлардың тегі (түрі);
- мақсаты (қолданылу саласы және атқаратын функциялары);
- тұтынушылық қасиеттері;
- тауарлар дайындалған материалдың түрі;
- тауарлардың өзара алмастырылуы немесе бірін-бірі толықтыруы;
- өткізу шарттары;
- тұтынушылар ауқымы;

нақты жағдай үшін маңызы бар өзге де мән-жайлар.

Көрсетілген белгілер жеке-жеке де, жиынтығында да бағалануы мүмкін.

Тауардың мақсаты деп оның қолданылу саласы және ол орындайтын функциялар түсініледі.

Мысалы, ауыл шаруашылығына арналған химиялық өнімдер (ТҚХС 1-сыныбы) және ауыл шаруашылығы зиянкестерін жоюға арналған құралдар (ТҚХС 5-сыныбы) біртектес деп танылуы мүмкін, өйткені олар бір қызмет саласында (ауыл шаруашылығында) қолданылады және химиялық тауарлардың ортақ тобына жатады.

Сонымен қатар ауыл шаруашылығы машиналары мен ауыл шаруашылығына арналған қол құралдары, әдетте, біртектес болып табылмайды, өйткені олар тауарлардың әртүрлі тектік топтарына жатады, мақсаты, құны, өткізу шарттары және тұтынушылар ауқымы бойынша ерекшеленеді.

Дезинфекциялайтын сабын мен гигиеналық мақсаттарға арналған дезинфекциялайтын құралдар да біртектес деп танылуы мүмкін, өйткені олардың мақсаты бірыңғай — дезинфекция — және олар химиялық тауарлардың бір тобына жатады. Алайда дезинфекцияға арналған аппараттар көрсетілген тауарларға біртектес болып табылмайды, өйткені олар өзге тектік топқа — аспаптар мен техникалық құрылғыларға жатады.

Тауарлардың біртектілігін олардың мақсатын ескере отырып бағалау кезінде тұтынушылар санатын да назарға алу ұсынылады. Пайдалану сипатына қарай тауарлар шартты түрде мынадай түрлерге бөлінеді:

- халық тұтынатын тауарлар;
- өндірістік-техникалық мақсаттағы тауарлар;
- ұзақ мерзім пайдаланылатын тауарлар;
- қысқа мерзім пайдаланылатын тауарлар;
- медициналық мақсаттағы тауарлар.

Халық тұтынатын тауарларға қатысты біртектілікті бағалау кезінде неғұрлым қатаң тәсілді қолдану қажет, өйткені мұндай тауарларды тұтынушылардың кең ауқымы сатып алады, олар, әдетте, өндірушілер туралы аз хабардар болады және тауарды таңдау кезінде азырақ зейін қояды. Бұл тауар белгілерінің араласу ықтималдығын арттырады. Бұл санатқа, атап айтқанда, тамақ өнімдері, косметикалық және гигиеналық тауарлар, киім, аяқ киім, тұрмыстық ыдыс-аяқ, алкоголь және темекі өнімдері жатады.

Өндірістік-техникалық мақсаттағы тауарлар үшін араласу ықтималдығы әдетте төмен болады, өйткені оларды тиісті өнім өндірушілер туралы кәсіби білімі бар мамандар сатып алады. Мұндай тауарларға, мысалы, станоктар, жабдықтар, шикізат, құрылыс материалдары, өлшеу аспаптары жатады.

Біртектілікті айқындау кезінде тұтынушының тауарды таңдау кезіндегі зейінділік дәрежесін де ескеру қажет. Қымбат тұратын тауарлар мен ұзақ мерзім пайдаланылатын тауарларға (автомобильдер, тұрмыстық техника, жиһаз және т.б.) қатысты тұтынушылар, әдетте, сатып алу туралы шешімді неғұрлым мұқият қабылдайды, бұл араласу ықтималдығын төмендетеді.

Керісінше, күнделікті сұранысқа ие тауарларды, қымбат емес тауарларды немесе қысқа мерзім пайдаланылатын тауарларды (жекелеген тамақ өнімдерін, косметикалық және гигиеналық құралдарды, кеңсе тауарларын және т.с.с.) сатып алу кезінде сатып алушылардың зейінділік дәрежесі әдетте төмен болады, соның салдарынан араласу ықтималдығы артады.

«Материал түрі» белгісін бағалау кезінде тауарлардың өздері әртүрлі тектік топтарға жатқан жағдайда да, олардың материалдың бір түрінен дайындалуы ескеріледі.

Сараптама жүргізу кезінде біртектес тауарлар мен қызметтерді қамтитын ТҚХС-ның корреспонденцияланатын сыныптарының үлгілік тізбесін ескеру ұсынылады.

1 – 2, 3, 5, 17, 9	17 – 1, 2, 6, 19
2– 1, 3, 17	18-25
3 – 1, 2, 5, 21	19 – 1, 17
5- 1, 3, 10	20- 6
6 – 7, 9, 11, 17, 20, 21	21-3,6
7 – 6, 8, 9, 11, 12	24-25
8-7	25-18, 24
9 – 6, 7, 10, 11, 12	29-30
10-5, 9	30-29
11-6, 7, 9	32-33
12- 7, 9	33-32

Мәлімделген белгілеудің Заңның 7-бабының 2-тармағының талаптарына сәйкестігін тексеру

Заңның 7-бабы 2-тармағының 1) тармақшасын қолдану жөніндегі ұсынымдар

Заңның 7-бабы 2-тармағының 1) тармақшасының ережелеріне сәйкес «Қазақстан Республикасында басқа тұлғалардың атына қорғалатын өнеркәсіптік үлгілерді, олардың басымдығы неғұрлым ерте болған жағдайда, қайталайтын белгілеулер тауар белгілері ретінде тіркелмейді».

Қазақстан Республикасы Патент заңының 8-бабы 1-тармағының талаптарының сақталуын тексеру кезінде өнеркәсіптік үлгі ретінде өнеркәсіптік немесе кәсіптік-қолөнер өндірісі бұйымының сыртқы түрін айқындайтын, бұйымның сыртқы түрінің шешімі қорғалатынын негізге алу қажет.

Өнеркәсіптік үлгілерді белгілеулердің жекелеген түрлерін ғана, атап айтқанда: көлемді белгілеулерді, көлемді элементті (мысалы, тауардың немесе қаптаманың нысанын) қамтитын аралас белгілеулерді, сондай-ақ этикеткалар мен полиграфиялық қаптамалар болып табылатын белгілеулерді сараптау кезінде ескеру қажет. Сараптама жүргізу кезінде ұлттық дерекқорда Өнеркәсіптік үлгілердің халықаралық сыныптамасының (ӨҮХС) тиісті сыныптары бойынша басымдығы неғұрлым ерте үшінші тұлғалардың атына бұрын тіркелген немесе сараптама ұйымына тіркеуге мәлімделген өнеркәсіптік үлгілер арасынан іздеу жүргізіледі.

Өнеркәсіптік үлгілерге қатысты тексеру жүргізу қажеттілігі үш өлшемді (көлемді) объектілерге, этикеткаларға және полиграфиялық қаптамаларға тауар белгілері ретінде де, өнеркәсіптік үлгілер ретінде де құқықтық қорғау берілуі мүмкін екендігіне байланысты, соның нәтижесінде қақтығыс туындауы мүмкін.

Бұл ретте өнеркәсіптік үлгінің құқықтық қорғауы бұйымның сыртқы түріне, нысанына қолданылатындықтан, бұйымдағы бедерлі логотиптер мен атауларды қоспағанда, этикеткаларда көрсетілген сөздік, әріптік, цифрлық және бейнелеу элементтерімен араласып кететіндей дәрежеде ұқсас деп танымауды ұсынамыз.

Араласып кететіндей дәрежеде ұқсас өнеркәсіптік үлгілер мен тауар белгілерінің мысалдары

Өнеркәсіптік үлгілер	Тауар белгілері
	
	

Араласып кететіндей дәрежеде ұқсас емес өнеркәсіптік үлгілер мен тауар белгілерінің мысалдары

Заңның 7-бабы 2-тармағының 3) тармақшасын қолдану жөніндегі ұсынымдар

Заңның 7-бабы 2-тармағының 3) тармақшасын қолдану кезінде осы норманың мақсаты авторлық құқық объектілерін құқық иеленушінің келісімінсіз қайталайтын белгілеулерді тауар белгілері ретінде тіркеудің алдын алу болып табылатынын ескеру қажет.

Мәлімделген белгілеудің туындының атауымен не туынды элементімен сәйкес келуінің өзі тіркеуден бас тарту үшін сөзсіз негіз болып табылмайды. Әрбір жағдайда сарапшы авторлық құқықтардың ықтимал бұзылуын куәландыратын мән-жайлар жиынтығының болуын анықтауы қажет.

Сараптама жүргізу кезінде мынадай өлшемшарттарды ескеру ұсынылады:

- туынды өтінім берілген күні Қазақстан Республикасында белгілі болып табыла ма;
- мәлімделген белгілеу туындының атауын, өнер туындысының өзін немесе оның танылатын фрагментін толық не елеулі бөлігінде қайталай ма;

- сәйкес келу дербес сипатта ма, не жалпы қолданылатын сөздерді, сөз тіркестерін, тарихи фактілерді немесе дербес авторлық-құқықтық қорғауы жоқ өзге элементтерді пайдаланумен байланысты ма;

- туындының құқық иеленушісі туралы мәліметтер бар ма және өтінім беруші тиісті рұқсаттың болуын не мүлтік авторлық құқықтардың ауысуын растайтын құжаттарды ұсынды ма.

Сараптама нәтижелері бойынша мәлімделген белгілеу белгілі әдебиет, ғылым, өнер туындысының атауын не белгілі өнер туындысын немесе оның фрагментін қайталайды деп пайымдауға негіздер болған жағдайларда сарапшыға Қағидалардың 21-тармағына сәйкес өтінім берушіге сұрау салу жіберу ұсынылады.

Сұрау салуда өтінім берушіге авторлық құқықтардың бұзылмағанын растайтын түсініктемелерді және (немесе) құжаттарды ұсынуды ұсынған жөн, атап айтқанда:

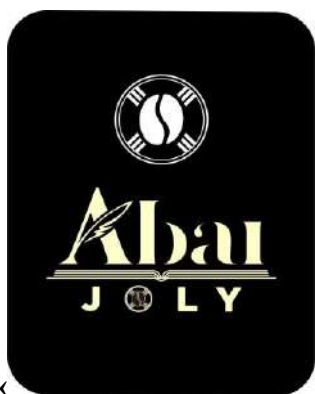
- автордың не өзге де құқық иеленушінің тиісті объектіні пайдалануға келісімі;
- мүлтік авторлық құқықтардың ауысуын растайтын құжаттар;
- мүлтік авторлық құқықтардың қолданылу мерзімінің тоқтатылғаны туралы мәліметтер (тиісті негіздер болған кезде);

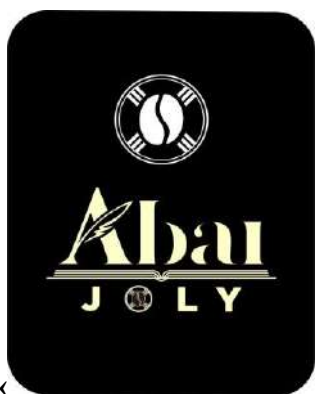
- мәлімделген белгілеуді пайдаланудың құқыққа сыйымдылығын растайтын өзге де құжаттар.

Сұрау салуға берілген жауапты бағалау кезінде сарапшы тексеру нысанасы авторлық туралы азаматтық-құқықтық дауды шешу емес, мәлімделген белгілеудің Заңның 7-бабы 2-тармағының 3) тармақшасының талаптарына сәйкестігі не сәйкес еместігі туралы қорытынды жасау үшін жеткілікті негіздердің болуы екенін негізге алуы тиіс.

Өтінім беруші авторлық құқық объектісін пайдаланудың құқыққа сыйымдылығын растайтын дәлелдемелерді ұсынбаған кезде, сондай-ақ мәлімделген белгілеу қорғалатын авторлық құқық объектісін құқық иеленушінің келісімінсіз қайталайтыны туралы жеткілікті мәліметтер болған кезде сарапшы мәлімделген белгілеудің Қазақстан Республикасы Заңының 7-бабы 2-тармағының 3) тармақшасының талаптарына сәйкес келмейтіні туралы қорытынды жасауға құқылы.

Тауар белгілері ретінде Қазақстан Республикасында өтінім берілген күні белгілі әдебиет, ғылым және өнер туындыларының атауларын, белгілі өнер туындыларын және олардың фрагменттерін авторлық құқықтарды бұза отырып қайталайтын белгілеулерді тіркеудің алдын алу мысалы

«» мәлімделген белгілеуі бойынша сараптама мынадай сұрау салу жіберді:

««Тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауар шығарылған жерлерінің атаулары туралы» ҚР Заңының (бұдан әрі – Заң) 7-бабы 2-тармағының 3) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасында өтінім берілген күні белгілі әдебиет, ғылым және өнер туындыларының атаулары, белгілі өнер туындылары және олардың фрагменттері авторлық құқықтарды бұза отырып тауар белгілері ретінде тіркелмейді.

Тіркеуге мәлімделген белгілеу қазақ ақыны Абай Құнанбаевтың өмірін суреттейтін Мұхтар Әуезовтің әйгілі «Абай жолы» романының атауын қайталайды. «Абай жолы» Қазақстанда және оның шегінен тыс жерлерде кеңінен танымал.

Осыған байланысты авторлық құқықтарды бұзуды болдырмау мақсатында туындының атауын тауар белгісі ретінде пайдалануға автор мұрагерлерінің келісімін өтінім берушінің ұсынуы қажет».

Сұрау салуға жауап болмауына байланысты мәлімделген белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеуден бас тартылды.

Осындай бас тарту «» мәлімделген белгілеуі бойынша да шығарылды, ол балаларға арналған «Синий трактор» мультфильмінің фрагментін, атап айтқанда, режиссері, продюсері және идеясының авторы Артур Вячеславович Днепровский болып табылатын стильдендірілген трактордың бейнесін қайталайды.

Заңның 7-бабы 2-тармағының 4) тармақшасын қолдану жөніндегі ұсынымдар

Мәлімделген белгілеуге сараптама жүргізу кезінде оның жеке тұлғаның тегін, атын, бүркеншік атын, олардан туындағандарды, портретін немесе факсимилесін қайталамайтынын анықтау қажет. Бұл ретте тиісті тұлғалардың, олардың мұрагерлерінің немесе құқық мирасқорларының жеке мүліктік емес құқықтары бұзылған жағдайда мұндай белгілеулерді тіркеуге жол берілмейтінін ескеру қажет.

Мәлімделген белгілеуде жеке тұлғаның тегін, атын, бүркеншік атын, портретін не факсимилесін пайдаланудың құқыққа сыйымдылығына қатысты күмән туындаған жағдайда өтінім берушіге тиісті белгілеуді пайдалану құқығының болуын растайтын құжаттарды немесе түсініктемелерді ұсыну туралы ұсыныспен сұрау салу жіберіледі. Мұндай құжаттар жеке тұлғаның, оның мұрагерлерінің немесе құқық мирасқорларының келісімі, сондай-ақ тиісті объектіні пайдаланудың заңдылығын растайтын өзге де құжаттар болуы мүмкін.

Егер мәлімделген белгілеу Қазақстан Республикасының тарихи-мәдени мұрасы болып табылатын тұлғаның тегін, атын, бүркеншік атын, портретін немесе факсимилесін қайталаса, сарапшы Қағидаларда белгіленген тәртіппен тиісті келісуді алуға бастамашылық етуі тиіс. Бұл үшін сараптама ұйымы мұндай белгілеуді тауар белгісі ретінде пайдалану мүмкіндігі туралы мәселені мәдениет саласындағы уәкілетті органмен кейіннен келісу үшін тауар белгілерін, қызмет көрсету белгілерін және тауар шығарылған жерлерінің атауларын қорғау саласындағы уәкілетті органға өтініш жібереді.

Мәлімделген белгілеуді бағалау кезінде сарапшы мән-жайлардың жиынтығын, оның ішінде нақты тұлғаны сәйкестендіру мүмкіндігін, мұндай тұлғаның танымалдық дәрежесін, сондай-ақ тиісті белгілеуді пайдаланудың құқыққа сыйымдылығын растайтын құжаттардың болуын ескеруі қажет. Белгілеуді пайдалануға келісімнің не өзге де заңды негіздің болуын растайтын құжаттар болмаған кезде сарапшы оның заңнама талаптарына сәйкес келмейтіні туралы қорытынды жасауға құқылы.

Тауар белгілері ретінде тектерді, аттарды, бүркеншік аттарды және олардан туындағандарды, портреттер мен факсимилелерді осы тұлғалардың, олардың мұрагерлерінің немесе құқық мирасқорларының жеке мүліктік емес құқықтарын бұза отырып қайталайтын, сондай-ақ егер бұл белгілеулер Қазақстан Республикасының тарихи-мәдени мұрасы болып табылса, белгілеулерді тіркеу мысалы

Мәлімделген белгілеулерге мұрагердің нотариаттық келісімі негізінде құқықтық қорғау берілді.

Автордың не өзге де құқық иеленушінің тиісті объектіні пайдалануға келісім беруіне байланысты жекелеген мәселелер

Мәлімделген белгілеуге сараптама жүргізу кезінде сарапшы авторлық және сабақтас құқықтар объектілерін, сондай-ақ жеке тұлғалардың тегін, атын, бүркеншік атын, олардан туындыларды, портреттері мен факсимилесін қайта жаңғыртатын белгілеулерді тіркеуге авторлық және жеке мүліктік емес құқықтарды қорғау бөлігінде Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптары сақталған жағдайда ғана жол берілетінін ескеруі қажет.

Егер сараптама барысында сарапшыда мәлімделген белгілеу не оның жекелеген элементтері Қазақстан Республикасында белгілі әдебиет, ғылым немесе өнер туындысының атауын, белгілі өнер туындысын не оның фрагментін, сондай-ақ жеке тұлғаның тегін, атын, бүркеншік атын, олардан туындыларды, портретін немесе факсимилесін қайта жаңғыртады деп болжауға негіздер туындаса, өтінім берушіге Қағидалардың 21-тармағында көзделген тәртіппен сұрау салу жіберіледі.

Сұрау салуды жіберудің мақсаты тиісті объектіні мәлімделген белгілеудің құрамында пайдаланудың құқыққа сыйымдылығы мән-жайларын айқындау, сондай-ақ өтінім берушіге оны пайдалану үшін заңды негіздердің бар екенін растайтын құжаттарды ұсыну мүмкіндігін беру болып табылады.

Сұрау салуға жауап ретінде өтінім беруші автордың, орындаушының, өзге құқық иеленушінің не тегі, аты, бүркеншік аты, портреті немесе факсимилесі мәлімделген белгілеуде қайта жаңғыртылатын жеке тұлғаның жазбаша келісімін ұсынуға құқылы. Мұндай тұлға қайтыс болған жағдайда, егер тиісті құқықтар оның мұрагерлеріне не өзге құқық мирасқорларына заңнамада белгіленген тәртіппен ауысқан болса, жазбаша келісімді солар ұсынады.

Жазбаша келісімді өтінімді қарау күніне тиісті құқықтары бар тұлға ұсынуға тиіс және ол нақты объектіні мәлімделген белгілеудің құрамында оны тауар белгісі ретінде тіркеу мақсатында пайдалануға келісімді бірімәнді растауға тиіс. Қажет болған жағдайда сарапшы ұсынылған құжаттарды тиісті құқықтардың бар екенін растау үшін олардың қатыстылығы мен жеткіліктілігі тұрғысынан бағалауға құқылы.

Бұл ретте жеке тұлғалардың өз тегін, атын, бүркеншік атын, олардан туындыларды, портреттерін немесе факсимилесін тауар белгісінің құрамында пайдалануға берген жазбаша келісімі нотариат куәландырған болуға тиіс.

Егер өтінім беруші сұрау салуға белгіленген мерзімде жауап ұсынбаса не ұсынылған құжаттар тиісті объектіні пайдалану құқығының бар екенін растамаса, сарапшы өтінімнің қолда бар

материалдарына сүйене отырып шешім қабылдайды. Объектіні пайдаланудың құқыққа сыйымдылығын растайтын мәліметтер болмаған кезде тиісті негіз бойынша тауар белгісін тіркеуден бас тарту туралы сараптама қорытындысы шығарылады.

Заңның 7-бабының 3-тармағын қолдану жөніндегі ұсынымдар

Қазақстан Республикасының тарихи-мәдени игілігін қайта жаңғыртатын белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеуден бас тартуға оның мәдениет саласындағы уәкілетті органмен келісілмеуі негіз болып табылады.

Қазақстан Республикасының тарихи-мәдени игілігі болып табылатын объектілерді қайта жаңғыртатын мәлімделген белгілеуді қарау кезінде сарапшы оны тауар белгісі ретінде тіркеудің міндетті шарты мәдениет саласындағы уәкілетті органның келісімінің болуы екенін ескеруге тиіс.

Мұндай белгілеу анықталған жағдайда сараптама ұйымы мәдениет саласындағы уәкілетті органның келісімін алу үшін белгіленген тәртіппен тауар белгілерін, қызмет көрсету белгілерін және тауарлар шығарылған жерлердің атауларын қорғау саласындағы уәкілетті органға өтініш жібереді.

Өтінім бойынша шешім қабылдау кезінде сарапшы алынған келісімнің нәтижелеріне сүйенеді. Мәдениет саласындағы уәкілетті органның келісімінің болмауы Қазақстан Республикасының тарихи-мәдени игілігі болып табылатын объектілерді қайта жаңғырту бөлігінде мәлімделген белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеуден бас тартудың дербес негізі болып табылады.

Бұл ретте сарапшы нақты объектінің Қазақстан Республикасының тарихи-мәдени игілігіне жататын-жатпайтынын бағалау Қазақстан Республикасының тарихи-мәдени мұраны қорғау саласындағы заңнамасы, сондай-ақ мәдениет саласындағы уәкілетті органның ұстанымы ескеріле отырып жүзеге асырылатынын ескеруге тиіс.

Заңның 12-бабының 2-тармағына қатысты ережелерді қолдану жөніндегі ұсынымдар

Заңның 12-бабының 2-тармағына сәйкес «Өтінім қабылданған жағдайда сараптама ұйымы толық сараптама жүргізеді, оның нәтижелері бойынша өтінім берушіге тауар белгісін тіркеу, алдын ала ішінара тіркеу немесе тіркеуден алдын ала бас тарту туралы сараптама қорытындысы жіберіледі».

Тауар белгісін тіркеуден бас тарту туралы алдын ала қорытынды және дискламациясы бар/ішінара тіркеу туралы қорытынды өтінім берушіге қорытындыны алған күннен бастап үш ай мерзімде «ҰЗМИ» РМК-ға уәжді қарсылық ұсынуға мүмкіндік береді.

Тауар белгісін тіркеуден бас тарту туралы алдын ала қорытындыға және дискламациясы бар/ішінара тіркеу туралы қорытындыға қарсылық еркін нысанда жасалады, онда қорытындыны қайта қарау үшін дәйектемелер көрсетіледі.

Қарсылыққа тіркеуден алдын ала бас тарту туралы, дискламациясы бар/ішінара тіркеу туралы қорытындыға қарсылықты қарағаны үшін ақы төленгені туралы құжат қоса берілуге тиіс. Ақы төлеуді растайтын құжат болмаған кезде сараптама ұйымы ақы төлеуге шот ұсынады. Тіркеуден алдын ала бас тарту туралы, дискламациясы бар/ішінара тіркеу туралы қорытындыға қарсылық бергені үшін ақы төленгені туралы құжат шот ұсынылған күннен бастап 1 ай ішінде ұсынылмаған кезде қарсылықты сараптама қарауға қабылдамайды.

Қарсылықты ұсыну мерзімі өтінім берушінің өтінішхаты бойынша алты айдан аспайтын мерзімге ұзартылуы мүмкін.

Өтінім беруші өткізіп алған қарсылықты ұсыну мерзімі өтінім берушінің осы мерзім өткен күннен бастап екі ай ішінде берген өтінішхаты бойынша қалпына келтірілуі мүмкін.

Өткізіп алған мерзімді қалпына келтіру туралы өтінішхатты өтінім беруші қарсылықпен немесе оны ұсыну мерзімін ұзарту туралы өтінішхатпен бір мезгілде береді.

Қарсылық беру мерзімін ұзарту, өтінім беруші өткізіп алған мерзімді қалпына келтіру туралы өтінішхаттарға ақы төленгені туралы құжат қоса беріледі. Ақы төлеуді растайтын құжат болмаған

кезде сараптама ұйымы ақы төлеуге шот ұсынады. Ақы төленгені туралы құжат ұсынылмаған кезде өтінішхаттар қарауға қабылданбайды.

Тауар белгісін тіркеуден бас тарту туралы алдын ала қорытындыға немесе дискламациясы бар/ішінара тіркеу туралы қорытындыға қарсылық қаралғаннан кейін сараптама ұйымы шешім қабылдайды және түпкілікті қорытынды шығарады.

Заңның 7-бабының 1-тармағына сәйкес келісім хатқа қойылатын талап

Біртектес тауарларға немесе қызметтерге қатысты Заңның 7-бабы 1-тармағының 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген тауар белгілерінің қайсыбірімен араласып кететіндей дәрежеде ұқсас белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеуге тауар белгісі иесінің келісімі ұсынылған кезде жол беріледі.

Тауар белгісі иесінің мәлімделген белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеуге және пайдалануға келісімін құжаттамалық растау (бұдан әрі – келісім хат) еркін нысанда жасалады және төлнұсқада ұсынылады.

Келісім хат, егер онда мынадай мәліметтер көрсетілсе, келісімді растайтын деп танылуы мүмкін:

- мәлімделген белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеуге келісім беретін, оны қарсы қойылған тауар белгісінің иесі ретінде сәйкестендіруге мүмкіндік беретін тұлға туралы толық мәліметтер (оның атауы/аты, заңды мекенжайы, тұрғылықты жерін көрсету, тауар белгісін тіркеу нөмірі, тауар белгісінің атауы);

- мәлімделген белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеуге келісім берілетін тұлға туралы толық мәліметтер (оның атауы/аты, заңды мекенжайы, тұрғылықты жерін көрсету);

- өтінімнің нөмірі (егер ол берілсе), мәлімделген белгілеу, тауар белгісінің иесі мәлімделген белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеуге қарсы болмайтын тауарлар және/немесе қызметтер тізбесі көрсетіле отырып, тауар белгісі иесінің мәлімделген белгілеуді тауар белгісі ретінде тіркеуге келісімін білдіруі;

- құжаттың жасалған күні және уәкілетті тұлғаның қолы.

Егер тауар белгісінің иесі заңды тұлға болып табылса, оның қолы немесе ол уәкілеттік берген тұлғаның қолы ұйымның мөрімен бекітіледі. Шетелдік заңды тұлғалар басшыларының қолы, егер заңды тұлға құрылған елдің заңнамасында заңды тұлғаның мөріне қойылатын талап көзделсе, мөрмен бекітіледі.

Егер иесі жеке тұлға болса, қолы нотариат куәландырған болуға тиіс.

Сұрау салуға жауап ретінде немесе өтінім берушінің бастамасы бойынша ұсынылған кейінгі келісім хаттар да нотариаттық куәландырылуға жатады.

Егер келісім хатқа өкіл қол қойса, оған сенімхат қоса беріледі.

Келісім хат қазақ немесе орыс тілдерінде ұсынылады. Егер құжаттар басқа тілде ұсынылса, өтінім беруші немесе оның сенімхат бойынша өкілі бір ай мерзімде олардың қазақ немесе орыс тіліне аудармасын ұсынады.

Иесінің жазбаша келісімі әрбір өтінім бойынша жеке ұсынылады.

Қорытынды

Тіркеуге мәлімделген белгілеулерді тексерудің бірыңғай әдістемесін қалыптастыру зияткерлік меншік жүйесіндегі сараптама қызметінің сапасына тікелей әсер ететін өзекті және практикалық тұрғыдан маңызды міндет болып табылады.

Осы Нұсқаулықты әзірлеу мәлімделген белгілеуді тексеру жөніндегі негізгі ұсынымдарды регламенттеуге, сондай-ақ осы белгілеулерді әзірлеуші ұйымдар және тауар белгілері бойынша алдын ала және толық сараптама жүргізу жөніндегі жұмыс органы деңгейінде қарау тәртібін айқындауға мүмкіндік берді, сондай-ақ ол өтінім беру кезінде және тауар белгісі ретінде

мемлекеттік тіркеуге мәлімделген белгілеулерге сараптама жүргізу кезінде қолдану мақсатында әзірленді.

Нұсқаулық «ҰЗМИ» РМК сараптама ұйымының қызметкерлеріне, патенттік сенім білдірілген өкілдерге, сондай-ақ мүдделі тұлғаларға арналған.

Пайдаланылған дереккөздер тізімі

1. Өнеркәсіптік меншікті қорғау жөніндегі Париж конвенциясы (1883 ж.);
2. Олимпиадалық символды қорғау туралы Найробидің шарты;
3. Зияткерлік меншік құқықтарының сауда аспектілері жөніндегі келісім (ТРИПС);
4. Белгілерді тіркеу үшін тауарлар мен қызметтердің халықаралық сыныптамасы туралы Ницца келісімі;
5. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (жалпы бөлім) (20.08.2026 ж. жағдай бойынша өзгерістері мен толықтыруларымен);
6. 1999 жылғы 26 шілдедегі № 456-І «Тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері, географиялық нұсқамалар және тауарлар шығарылған жерлердің атаулары туралы» Заң (25.01.2026 ж. өзгерістерімен);
7. Қазақстан Республикасының Патент заңы;
8. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;
9. Тауар белгілеріне өтінімдерге сараптама жүргізу қағидалары. Қазақстан Республикасы Әділет министрінің 2018 жылғы 29 тамыздағы № 1349 бұйрығы (28.04.2026 ж. өзгерістерімен).